

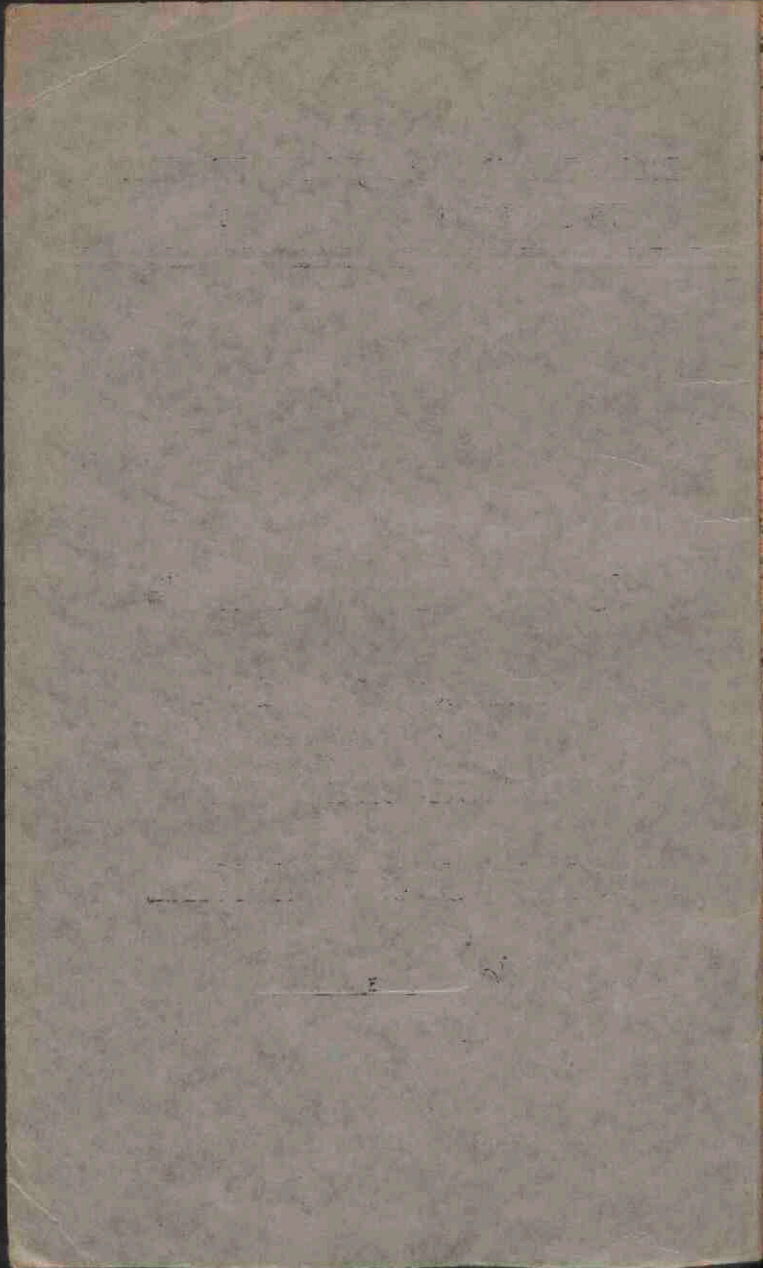
Sigismundus, of Het leven is een droom : treurspel

<https://hdl.handle.net/1874/368835>

BIBLIOTHEEK DER RIJKSUNIVERSITEIT
TE UTRECHT

1929

Verzameling tooneel-
stukken uit de
nalatenschap van
Prof. Dr. J. te WINKEL
No. 483

Dr J. le Vontal
N 820 a

26

127

SIGISMUNDUS.

STIGISMUNDUS

900
483
SIGISMUNDUS,

OF

HET LEVEN IS EEN DROOM,

TREURSPEL;

GEHEEL NIEUW BEWERKT

DOOR

A. L. BARBAZ.

TE AMSTELDAM, BY

EN GEDRUKT TER BOEKDRUKKEERYE VAN

ABRAHAM MARS.

1813.

BIBLIOTHEEK DER
RIJKSUNIVERSITEIT
UTRECHT.

21815 M U B U 2

THE LEVER IS BLEN DECOM

1 1 1 1 1 1 1 1 1 1

CONSTITUTIONAL

1800

THE ASSOCIATION OF

AN ORDER OF BROTHERHOOD

A B N A I O O M A O E

THE ASSOCIATION

OF BROTHERHOOD

AAN DEN HEER

ANDRIES SNOEK,

MEDE-DIREKTEUR EN ARTEUR VAN DEN
HOLLANDSCHEN SCHOUWBURG,
TE AMSTELDAM.

Vertoon, in SIGISMUND', ons 't menschlyk beeld naar 't leven,

Door kiesch gebaardenspel, door kracht en klem van taal:

Gy, schilder der natuur! gy zult hem luister geven;

En zyn triömff op 't hart zy uwe zegepraal!

1813.

BARBAZ.

A

PER.

P E R S O N A A D J E N .

DE KONING *van Polen.*

SIGISMUNDUS, *zyn onbekende zoon.*

ZAMOLESKO, *des konings bloedyerwant.*

LADISLAÛS, *een der ryksgrooten, voedsterheer van Sigismundus.*

LAURESKA, *zyne dochter.*

POLINSKI, *edelman des konings.*

KÖLMAR, *vertrouwde vrind van Ladislaüs.*

EDEL LIEDEN.

EEDGENOOTEN.

LYFWACHTEN.

SOLDATEN.

Het tooneel is in het oude Polen.

SIGISMUNDUS,

TREURSPEL.

EERSTE BEDRYF.

*Het tooneel verbeeld een bosch-en bergachtig oord; in
het verschiet vertoont zich een oude toren, die
Sigismundus tot gevangenis verstrekt.*

EERSTE TOONEEL.

DE KONING, POLINSKI.

DE KONING.

Zie hier dat eenzaam oord waar ik u wensch te spreken,
Polinski, op wiens vlyt en trouwen dienst ik reken!
Zie ginds dat doodsch verblyf, dat by myn lustplaats ligt,
Méér schriklyk voor myn hart dan naar voor uw gezigt:
Ja, dat verblyf, voor my zó wreed en dierbaar tevens,
Bevat al 't ongeluk of al 't geluk myns levens.

POLINSKI.

Doorluchte ryksmonarch, die t'onrecht u beklagt,
Daar gy den Poolfschen troon met zó veel glori schraagt,
U ziet door 't volk bemind gelyk een weldoend vader!
Uw taal verbaast myn ziel: ik bid, verklaar u nader.
Wat zoekt gy in dit oord, alwaar geen sterfling woont,
Alwaar natuur ons oog haar woest gelaat vertoont?
Waarom vest ge uwen blik gedurig op dien toren,

Terwyl uw angstvol hart zyn zuchten niet kan smooren?
Wat voorwerp jaagt dat hart dees sterke ontroering aan?

DE KONING.

Ach, vriend! dit groot geheim moet gy in 't eind' verstaan.
Ik ben, (myn wroeging dwingt me u myn gemoed te ontdekken,

Schoon dees bekenntnis my tot schaamte zal verstrekken,)

Ik ben, in 's Hemels oog, op 't hoogst doemwaardig, ja,
Ik ben met recht ten doel aan al zyne ongenaë:

Zyn slaande hand rust zwaar op myne gryze hairen;

Zy drukt my grafwaart neer.

POLINSKI.

Wat kon deez' rampspoed baren?

DE KONING.

Myn misdryf.

POLINSKI.

Hoe, myn vorst!...

DE KONING.

Ikzelf beschuldig my;

En heb ik, aan het hoofd van deze heerschappy,

Door moed, of wys beleid, een weinig goeds bedreven,

Heb ik deez' duistren troon een' grooter glans gegeven,

Dit onbeschaafde volk aan wet en recht gewend,

Myn wangedrag, nochtans, is my te wél bekend;

En, mooglyk achtenswaard' als mensch en vorst te gader,

Ben ik des niet te min' een onnatuurlyk vader.....

Gy staat met recht versted. Hoor verder, waarde vriend!

En oordeel welk een smart myn levensrust verslind.

Myn

Myn dierbre gemalin, wier vroegverkorte dagen
Dit diepgetroffen hart voor eeuwig zal beklagen,
Ging, daar zy zwanger was van 't eerste huwlykspand,
In 't heimelyk te raad' met wigchlaars van dit land,
Misleiders, die te véél op 's menschen geest vermogen,
Zelfs dán, wanneer hun kunst word aangezien voor logen:
Door hen wierd haar vóórspeld, op meesterlyken toon,
Dat die verlangde vrucht, die onvoldragen zoon,
Noch sluimrende onder 't hart der jonge aanstaande moeder,
Haar storten zou in 't graf, ja dat hy ééns, verwoeder
Dan 't woeste wougedierte in ongetemden aart,
Zyn' vaders boezem zou bestoken met het zwaard.
Het zy nu de indruk zélf dier wreede rampvóórspelling
Myn tedre gade trof met een te groote ontstelling,
En reeds haar 't gif der dood verspreidde in 't ingewand;
Het zy des Hemels toorn' den schoonsten huwlyksband
Verbreken wilde, om haar voor dweepzucht loon te geven;
Het leven van den zoon kostte aan de moeder 't leven:
Gy zyt hiervan bewust. ó Slag, die fel my trof!
'k Verborg, in wanhoop, my voor de oogen van myn hof.
'k Was vader, maar die naam was my tot schrik en smarte;
'k Verbandde 't heilloos wicht en uit myn oog en harte,
Beschouwende dien zoon, hoe schuldloos aan haar dood,
Als oorzaak van 't verlies der minlykste echtgenoot'.
Polinski! zal myn ziel u 't all' te kennen geven? (beven,
't Vóórzegde, offchoon versmaad, deed me echter heimlyk
En zwakheid van gemoed dreef my zó verr' van 't spoor,
Dat de inspraak der natuur geheel haar kracht verloor.

Beducht dat ik een slang mogt in myn' boezem kweken,
 Een monster, dat éénmaal myzely' naar 't hart zou steken,
 Deed ik prins Sigismund' in stilte 't hof ontgaan,
 En kondigde zyn dood de Poolfche volken aan.

POLINSKI.

Wat hoor ik! Leeft die prins, wiens dood al 't ryk betreurde?

DE KONING.

Begeerend' dat hy nooit één' ftraal van licht befpeurde
 Omrent zyn deerlyk lot en hoogverheven ftand,
 Vertrouwde ik mynen zoon in Ladislaüs hand,
 Met ftrengverbod van ooit zyn' oorfprong hem teontdekken,
 Doch tevens met bevel van hem ten ftleun te ftrekken,
 Ten voedfterheer, ten gids, die zyne prille jeugd
 Mogt leiden op het fpoor van wysheid, kunde en deugd.
 Op Ladislaüs trouw en geestütmuntendheden,
 Op zyne ervaring, meest op zyn geftrengte zeden,
 Was myne ziel gerust; en tot op dezen ftand
 Volbragt hy vlytig all' waartoe hy zich verbond.
 Aanvanglyk wierd de prins in 't lustflot opgetogen, (gen;
 Verblyf, dat, fints dien tyd, gefchuwd wierd door myne oo-
 Dan, ach! noch naauwlyks had des levens vroegfte licht
 Zes lenten hem beftraald, toen reeds my wierd bericht
 Dat zyn opbruifchend bloed, zyn hevig driftvervoeren,
 Het hart des voedfterheers met reden deed ontroeren,
 Ja dat hy, woest van aart, ondanks de ftrengfte tucht,
 Reeds fcheen een jonge leeuw, wiens nadring ieder ducht:
 Toen voelde ik dat myn geest het denkbeeld liet herleven
 Dat die ontäarte zoon zyn' vader kon doen fneven.

„Ga,

„Ga, Ladisläus! ga, ban dien weerspanning,
 „Gelyk een woest gedrocht, van uit der menschen kring!
 „Doe, in een duister hol, 't ontluikend monster temmen,
 „En vroeg, in arm gewaad, door yzren boei beklenimen!
 „Zó moog' zyn hevige aart getemperd zyn door smart!”
 Dus sprak ik, in den toorn' van myn verbitterd hart.
 Hier kwynt nu, sints een reeks van byna twintig jaren,
 Dat offer van myn' haat of angstig zielsbezwaren,
 En heeft, schoon onbewust van de oorzaak zyner straf,
 Dien toren tot verblyf, tot kerker, of tot graf.

POLINSKI.

ô Hemel! in dien muur zou Sigismundus leven!
 Wat heeft u dan, ô vorst! naar deze sreek gedreven?

DE KONING.

De wroeging myner ziel, en ook 'slands hooge nood.
 Ik sleep een leven, dat méér wreed is dan de dood:
 Natuur wreekt zich op 't felst dat ik haar wet dorst hoonen.
 Hoezeer ik van myn bloed my ook vervreemd mogt toonen,
 Ik kwam nochtans dikwerf, myns ondanks aangespoord,
 Den jongling, die 't niet wist, aanschouwen in dit oord:
 Verborgen voor zyn oog, kon ik, in zyn gesprekken
 Met zynen voedsterheer, een' eedlen geest ontdekken,
 Verrykt met kundigheên, en bovenal geleid
 Door ongeveinsde zucht tot recht en billykheid.
 De tegenspraak alléén maakt steeds hem gram te moede;
 Zyn slaafsche levensstand ontvonkt zyn ziel in woede;
 Hy is nu, méér dan ooit, een' leeuw gelyk in aart,
 Dien 't ramlen van zyn boei een fiere gramschap baart.

'k Wil Sigismundus dan bevryden van zyn kluister,
 Ja tot den glans des troons hem voeren uit het duister,
 En, by myn leven zelfs, hem plaatsfen op dien troon;
 In 't kort, zo hy 't verdient, erken ik hem als zoon.

POLINSKI.

Gy, vorst? en zult gy niet prins Zamolesko vreezen,
 Die, grootsch op 't vóórrecht van uw bloedverwant te wezen,
 Zich vleit dat hy, na u, de rykskroon dragen moet,
 En zich handhaavnen zal door zynen vriendenstoet?

DE KONING.

Hy is het zélf, myn vrind! hy, die, door kuiperyë,
 Gedurig onrust zaait in deze heerschappyë,
 Hy is het dien ik schroom, en dus te keer wil gaan:
 Staatzuchtig, en verblind door opgeblazen waan,
 Loos, ondernemend, stout, beroemd in de oorlogsvelden,
 Meent hy dat slechts de kroon zyn diensten kan vergelden,
 En wenschte, tegen my afgunstig aangekant,
 Dat reeds de staf ontviel aan myn verzwakte hand;
 Hy haat my in 't geheim, offchoon hy 't poogt te heelen.
 Hoe! zou 't heethoofdig volk zich tusfchen ons verdeelen?
 En zou de burgertwist, die hier niet zelden woed,
 Het zuchtend vaderland weér stroomen doen van bloed?
 Neen! Zamoleskoos doel zal ik in tyds bepalen,
 En Sigismundus oog zal vreedzaam 't ryk bestralen.
 Dit volk behoeft een' vorst, die, in des levens kracht,
 De wetten gelden doe door kloek beleid en magt.

POLINSKI.

Bedenk, gy waagt zeer véél....

DE KONING.

Min' dan ik heb misdreven.

'k Moet Sigismund' zyn recht als mensch en zoon hergeven.

POLINSKI.

Maar, grieft zyn woede u niet?....

DE KONING.

Myn wroeging grieft my méér;

En de aardfche ryksmonarch ducht 's hemels Opprheer.

POLINSKI.

Verschoon dat ik, ó vorst! u stout durf wederspreken;
 Maar 'k zie reeds al het volk gegronnen twyfel kweken
 Omtrent het waar bestaan van d' onbekenden zoon,
 Dien ge, als van uit het graf, wilt voeren op den troon;
 Al'tryk vernam zyn dood, waaróm ge u scheent te kwellen;
 Wat borgen kunt gy dan voor 's prinsen aanzyn stellen?

DE KONING.

Myn tranen, myn berouw, myn rasherboren vreugd,
 Myn vorstlyk woord, myne eer, en Ladislaüs deugd.
 Wie zal een' koning, wie een' vader ooit mistrouwen,
 Die een' rampzalig' mensch wil voor zyn' zoon beschouwen?
 Maar, gy, Polinski! gy, bewaar, naar plicht en eed,
 Het groote staatsgeheim dat ik u hooren deed:
 's Lands welzyn hangt 'er aan. 'k Verlaat nu deze streken,
 Tot Ladislaüs my den jongling hier doe spreken:
 Laat my in de eenzaamheid, opdat ik my beraad'
 Hoe ik myn hart voldoe en zorg draag' voor den staat.

Hy vertrekt.

10 SIGISMUNDUS,
TWEDE TOONEEL.

POLINSKI.

Wat heeft hy my gemeld! Kan ik het wel gelooven?
All' wat ik heb verstaan gaat myn bezef te boven.
De koning had de dood van zynen zoon verspreid;
En deze leeft, maar zucht in slaafsche afhankelijkheid!
En's vaders wroegend hart wenscht hem ten troon verheven!
Hoe! moest hy dat geheim aan my te kennen geven,
Aan my, die uiterlyk hem myne trouw doe zien,
Opdat ik met méér vrucht prins Zamolesko dien'!...
Wat omkeer zyns ontwerps!... Laat ons terstond vertrekken,
Naar Polens hoofdstad gaan, om 't all' dien prins te ontdek-
Myn yver voor zyn zaak, de zucht die ik hem toon, (ken:
Verkrygt gewis van hem eerlang een schitterend loon.
Thans kruip ik aan het hof van eenen zwakken koning,
Die niets dan pligt bespeurt in myne dienstbetooning;
Maar Zamolesko zal, als hy den vorstenrang
Ten deel heeft, mynen staat verheffen uit belang...
'k Zie Ladislaüs hier: ontwyken wy zyne oogen.

DERDE TOONEEL.

LADISLAÜS, KOLMAR, SOLDATEN.

LADISLAÜS.

Getrouwe Kolmar! volg me, en laat ons mededoogen
Weér dien rampzaalgen prins, geweerd uit elks gezigt,
Verkwikken door den glans van 't ryzend zonnelicht.

Maar,

Maar, laat ik u vóórāf myn denkbeeld openbaren,
 Myn huiwing om hetgeen ons heden zal weêrvaren,
 Daar gy van 's prinzen lot vóórlang reeds waart bewust.

KOLMAR.

Gy, die my kent, mynheer! meld vry wat u ontrust.

LADISLAÛS.

De koning, eertyds wars een' zoon te hooren noemen,
 Die zich by zyn geboorte alreé tot ramp zag doemen,
 Wil eindlyk, dezen dag, gelyk hy is gewoon,
 Hem niet alleen hier zien, maar spreken met dien zoon.
 Bezef hoe 't my ontroert, als ik my breng te binnen
 En 's konings teér gemoed en 's jonglings woeste zinnen,
 Wanneer ik vreezen moet dat lichtlyk, in dat uur,
 Het vaderhart bezwyk' voor de inspraak der natuur,
 En, daar het zich verraad', ja al 't geheim doe hooren,
 Den zoon tot sterker woede en wraakzucht aan moog' spoo-
 Geduchte famenkomst, die allen ramp vóórspelt! (ren.

KOLMAR.

Maar, heeft de koning u zyn oogmerk niet gemeld?

LADISLAÛS.

ó Neen! doch ik vermoed dat hy, offchoon te spade,
 Omtrent d'ontkenden zoon wil hellen tot genade.
 Prins Sigismundus deugd en edelheid van geest
 Zyn, sedert lang, den vorst hoogst aangenaam geweest;
 Maar, ach! gy weet te wél dat zyn'er driften stormen
 Dien jongling al te vaak in een gedrocht hervormen.
 Wat heb ik niet beproefd tot tempring van zyn' aart!
 Wat lessen, zorgen, liefde, of dwang, heb ik gespaard?

Ge-

Geloof my, 't grieft my méér dan 't hem verstrekt tot smarte,
 Wanneer ik, tegen dank, my veins gestreng van harte;
 'k Beklaag zyn ongeluk: zyn leed strekt my tot pyn.

KOLMAR.

Mogt ik niet honderdwerf hiervan getuige zyn?
 'k Bewonderde uw geduld, niet min' uw kundigheden,
 Waardoor gy, keer op keer, zyn ziel mogt overreden.
 Wierd immer Sigismund' verheven tot den troon,
 Uw deugd waar' voor altoos de luister zyner kroon.

LADISLAÛS.

Geen lof. All' wat ik deed tot leiding zyner zinnen
 Kon me een geringe zegé op zyn gemoed doen winnen;
 Eene andre heeft daaröp onëindig grooter magt:
 Lareska, myne telg, heeft veelyds dat verzagt;
 Het zy haar jeugdig schoon, onkunstig voorgedragen,
 Of haar beminlyke aart, den woestäart mogt behagen.
 Zó voert op 't manlyk hart, hoe trotsch en stug het zy,
 Eene aangebeden kunne altoos de heerschappy.

Het is genoeg. Ga heen, ontsluit den duistren toren:
 Dat de ongelukkige uit zyn' kerker tree' te voren.
 En gy, soldaten! waakt, opdat, naar 's konings wet,
 Geen sterfeling zyn schreën in dezen omtrek zett'.

*Kolmar opent den toren, waarüit Sigismundus, met
 een dierenvacht bekleed, en geketend, te voorschyn
 komt. De soldaten scharen zich ter wederzyden
 op den achtergrond des tooneels.*

VIERDE TOONEEL.

SIGISMUNDUS, LADISLAÛS, KOLMAR,
SOLDATEN.

SIGISMUNDUS, *vóórwaart tredende, en in ver-
rukking zyne oogen ten hemel staande, zonder
Ladislau's en Kolmar te zien.*

ó **K**oesterende zon, wier schoone morgenstralen
Zich spreiden in het rond', langs bosfchen, bergen, dalen,
De ontwakende natuur begroeten met een' lagch,
Die als ten vóórbo' strekt van d'aangenaamsten dag!
Verkwikt ge ook weér myn oog, dat, na het nachtylk duister,
Byna verbysterd word door uw' te heldren luister?
Bewyst gy me andermaal, herryzende op uw' tyd,
Dat nóch die Almagt leeft wier glansryk beeld gy zyt?
ó Ja! in eeuwigheid bestaat en heerscht zy tevens,
En kent noch tydverloop noch wisfelkeer des levens;
Zy ziet me en zy bewaakt me, en haar weldoende hand
Bied, als aan 't minste rupsje, ook my haar' onderstand.
En wat toch ben ik méér, in 's Albeheerschers oogen,
Dan een geringe rups, in 't stof der aard' gebogen,
Een wezen van één' dag, dat word, en lyd, en sterft?...
Myn ziel! slechts uw bestaan, 't welk tyd noch dood verderft,
Is boven 't wankel lot van dit vergangklyk leven,
Ja boven ongeluk en smaad en boei verheven!
Myn bange levensdroom is schriklyk naar voor my:
Welnu! dat aan het graf de ontwaking heilryk zy!
Hy blyft in eene peinzende houding staan.

LADISLAÛS, *hem naderende.*

't Verblyd my, Sigismund'! dat gy, in deze stonden,
 Door 't zoet genot des slaaps, de kalmte hebt hervonden.
 Uwe onbezuisde drift, ons gistren woest betoond,
 Heeft niet de reden slechts, maar ook uzelv' gehoond.
 Spreek, tot hoelang zult gy, als de ongetemde dieren,
 Aan togten des gemoeds den vollen teugel vieren?

SIGISMUNDUS.

Gy zyt 'er oorzaak van: bant niet uw dwinglandy
 My al myn leven lang uit 's menschen maatschappy?
 Neen, Ladislaüs! neen, 'k gevoel my niet geboren
 Opdat ik 't aanzyn sleep', geketend in dien toren.
 'k Ben mensch: gy leerde 't my, en 't is myn edelst recht;
 Waartoe my dan 't genot van 't hoogste goed ontzegd?
 Waar, wreedäart! is de hoop, die gy my had doen kweken,
 Dat ééns een blyder lot myn kluisters zou verbreken?

LADISLAÛS.

Nóch geef ik u die hoop, midt onderworpen wil
 Aan 's Hemels wys besluit uw muitend woeden still'.
 Wat rechten hebt gy toch, dolzinnig aangedreven,
 Als lid der maatschappy in haren schoot te leven,
 Gy, die, elk oogenblik, haar werten schenden zoud,
 Daar gy ze, uit trotsch gevoel, beneden u beschouwt?
 Zo 't vorstelyk gezag ooit ware in uwe handen,
 Wierd gy gewis het hoofd der wreedste dwingelanden,
 En gy, die veeltids wenscht te pralen met een kroon,
 Zoud, uwer driften slaaf, tiran zyn op den troon.

SIGISMUNDUS, *met vuur.*

Ó Ja! ik zou tiran en onbarmhartig wezen,
 Maar de ondeugd zou alléén myn felle gramschap vreezen;
 De waarheid, de onschuld, zou, niet slaafsch in boei gekneld,
 In schaduw' van myn' troon bevryd zyn voor 't geweld;
 Geen trotsche mindren, stout op hun ontleend vermogen,
 Zou ik in myn paleis, of in myn' staat, gedoogen;
 Myn wetten zouden nooit versprekken tot een juk,
 Maar enkel waarborg zyn voor 't algemeen geluk.

LADISLAÛS.

Men spreek' hiervan niet meer. Verban vry uit uw zinnen
 Dien droom van hoog gezag, dien gy te véél blyft minnen.
 Uw toestand, wat gy zyt, vergeet gy telkens weér:
 Gy, die een kroon verlangt, zie op uw ketens neér!

SIGISMUNDUS.

Waaróm dan toch, helaas! herroept gyzelf my stadig
 Dien aangenamen droom? Waartoe zó ongenadig
 Myn jeugdig, driftvol hart, hoogmoedig bovendien,
 Verliefd gemaakt op iets dat ik niet in mag zien?
 Wat terging!... Is dan all' wat wy beminnen, roemen,
 Is gantsch het leven zelfs, niets dan een droom te noemen?

LADISLAÛS.

Voor 't minst, in 's wysgeers oog is 't leven slechts een droom.

SIGISMUNDUS, *met eene zachte aandoening.*

Myn vader! dat van u myn twyfling licht bekom'.
 Indien 't geheugen my geen schynbeeld stelt te voren,
 Was ik als teder kind geen banling in dien toren;
 'k Herinner my noch slaauw, 'er is een tyd geweest,

Dat

Dat ik, van ketens vry, met onbezorgden geest,
 In onschuld spelen mogt; ja dat ik, in een woning
 Die grootsch van luister schein als 't hof van eenen koning,
 Zélf prachtig in gewaad, my eer bewyzen zag;
 Dat, als de scheinring volgde op 't stralen van den dag,
 Geen duisternis, als hiér, my droef in slaap deed zinken,
 Maar ik myn ruim vertrek van kunstig licht zag blinken;
 Zelfs dunkt my dat ik u, toen reeds myn voedsterheer,
 Gezien heb, en uw stem gehoord heb keer op keer;
 Uw zelfde houding, toon, gebaarden, wezenstrekken,
 Alléén uw grysheid niet, vermeende ik toen te ontdekken:
 Hoe méér ik u beschouw, hoe méér dat streng gelaat....

LADISLAÛS, *hem snel invallende.*

En hoe gedroegt gy u, in dien verheven staat?

SIGISMUNDUS.

Helaas! zo niet myn brein door dwaling word bedrogen,
 Wierd toen reeds myne ziel door driften fel bewogen,
 En strenge tuchtiging maakte in het kort myn jeugd
 Gevoelloos voor 't genot der kinderlyke vreugd.
 Op ééns, gelyk een droom, verdween myn pracht en luister,
 En ik ontwaakte als slaaf in 's torens aklig duister.

LADISLAÛS.

Bespeurt gy zélf niet klaar dat al die glans en eer
 Een geestbegoogcheling, een droom was, en niets méér?
 Zó droomt weléens een vorst als slaaf te moeten leven;
 Zó droomt somtyds een slaaf als vorst te zyn verheven.

SIGISMUNDUS, *in verbystering.*

Hoe! 't was dan alles schyn!... Ik was dan, onbekend,

Van

Van myn geboorte afaan gedoemd tot deze elend'!
 Kan 't zyn! mag dan zó verr' 't geheugen ons misleiden,
 Dat wy geen wezen meer van schaduwe onderscheiden?
 'k Vertrouw, nochtans, mynheer! uw wyze ervarenis:
 Is 't waar, dat al 't voorleedne een ydel droombeeld is?
 Zou dan Laureska zelfs, dat minnenswaardig wezen,
 Verr' boven u en my in schoonheid uitgelezen,
 Zy, wier betoovrend oog, wier hemelsch stemgeluid,
 Myn ziel vaak heeft ontroerd, myn woede op céns gestuit,
 Nu ik veel' dagen lang haar niet mogt zien; of hooren,
 Oók slechts een voorwerp zyn uit slaap en droom geboren?

LADISLAÛS.

Neen, jongling! zy bestaat en is myn dierbaar kind:
 Uw geest wierd daarómtrent begoogcheld noch verblind;
 Doch mag haar aanschyn u thans geen vertroosting geven,
 Wyt dit uzelv' alléén: uw woede deed haar beven;
 Ja, vrees dat, leert ge in 't einde uw driften niet gebiën,
 Zy óók een droombeeld word', dat gy nooit weér zult zien!

SIGISMUNDUS.

ó Hemel!... Wreedäart! hoe! wilt ge alles my ontrukken?
 Ach! is uw harde dwang nooit moede my te drukken?
 Laat my Laureska zien! ik smeek het u!

LADISLAÛS.

ó Neen!

Ikzelf verbood haar streng u onder 't oog te treën.

SIGISMUNDUS, *levig.*

Tiran!

LADISLAÛS.

Vergeet ge my verschuldigde eer te toonen?

SIGISMUNDUS, *met klimmende drift.*

En gy, verftout ge u weër myn ongeluk te hoonen?
Wat recht of u op my dit wreed vermogen geeft?

LADISLAÛS.

Het recht dat redenkracht op woeste driften heeft.

SIGISMUNDUS, *als voren.*

Neen! 't is dat van 't geweld!... Verbreek myne yzren banden,
Stel my één oogenblik het blinkend staal in handen,
En ondersta u dán te tergen myn geduld!

LADISLAÛS.

Vermeete!

SIGISMUNDUS.

Tart een' leeuw, die in zyn klusters brult;
Maar laat hem zich ontslaan: zyn klaauw zal u verscheuren!

LADISLAÛS.

Bloeddorstig monster! hoe! wat zucht laat gy bespeuren?
Gy tracht naar myn verderf!

SIGISMUNDUS, *in verbittering.*

Gy brengt my langzaam om!

LADISLAÛS, *op een' gebiedende toon.*

Keer naar uw' kerker!

SIGISMUNDUS.

Ik!....

LADISLAÛS, *streng.*

Vertrek!

SIGISMUNDUS, *op de soldaten wyzende.*

Die beulendrom,

Ik weet het, eert uw' wil, doch zou my niet vertzagen,

In-

Indien myn sterke vuist van ketens ware ontslagen!

LADISLAÛS.

Gy, Kolmar! volg myn' last: voer Sigismundus heen.

SIGISMUNDUS.

Kom, laffe Kolmar! kom! gy moet niet vreezen, neen!
'k Ben wapenloos, geboeid, van all' wat leeft verlaten!

KOLMAR.

'k Beklaag uw ongeluk....

LADISLAÛS.

Geleidt hem weg, soldaten!

SIGISMUNDUS, *in woede.*

Barbaar! doorstoot my 't hart! vel my met éénen slag,
En poog uw offer niet te moorden dag aan dag!
Ik vloek myn heilloos lot, myn aanzyn op deze aarde!
Ik vloek hem die my teelde! ik vloek haar die my baarde!
En gy, ó Hemelmagt, wier donder ik braveer!
Tref! bliksem, nevens my, ook myn verdrukkers neer!

*Men sleept Sigismundus in den toren, die weder
geslozen word.*

V T F D E T O O N N E E L.

LADISLAÛS, KOLMAR, SOLDATEN.

LADISLAÛS.

Dus blyft hy dan ten doel aan wreede boezemstryden!...
Wie kan méér voorwerp zyn van schrik en medelyden?
Rampzalig jongeling! de Hemel, die my kent,
Weet hoe ik heimlyk zucht om al uw harde elend!

Gy acht my een' tiran, een' wreedâart, die, verbolgen,
Niets dan den trotschen eisch van 't stug gemoed wil volgen;
En gaarne zou ik u, ten koste van myn bloed,
Herstellen in den rang dien 't lot u derven doet.

KOLMAR.

Ach! waaröm dan, mynheer! terwyl hy kalm mogt wezen,
Laureskaas onderhoud hem niet vergund bydezen,
En door haar minzaam oog zyn zielverdriet verzagt?

LADISLAÛS.

Eerlang word weér myn telg hem voor 't gezigt gebragt;
Maar 'k moet des prinzen hart, door zynen wensch te keeren,
Door terging zyns gedulds, gewinnen aan 't ontbeeren:
Zie daar myn doel. Waan niet dat ik met tegenzin
Hen aangedreven zie door wederzydsche min:
Zo éénmaal Sigismund' zyn woestheid mogt verzaken,
Zou hun verééniging my hoogst gelukkig maken;
En mooglyk zou de hoop, dat die doorluchte zoon
Myn dochter aan zyn hand kon voeren op den troon,
Niet laakbaar zyn in my, die zélf ben voortgesproten
Uit d' eerbiedwaarden stam van Polens eélste grooten.
Hoe 't zy, die trotsche hoop strekt my ter dryfveér niet,
Daar 't all' noch duister blyft in 't nevlige lotverschieet.
Kom, laat ons, waarde vriend! naar 't lustflot wederkeeren:
Vernemen wy aldaar des konings hoog begeeren,
En gaan we alléén te rade, in 's ryks benaauwdens stand,
Met d' eisch van onzen pligt en 't heil van 't vaderland.

Einde des eersten bedryfs.

TWEE-

T W E E D E B E D R Y F.

Het tooneel is gelyk in het vorige bedryf.

E E R S T E T O O N E E L.

LAURESKA.

Dáár kwynt dan die rampzaalge, in zyne elend' verlaten!
 Zelfs mag myn zwakke troost zyn hooploos hart niet baten!
 Myn strenge vader eischt dat ik myzelve onttrekk'
 Aan Sigismundus oog, eer 't my weér schrik verwekk'
 Hoe! zou dat minlyk oog myn' boezem ooit doen beven?
 Is 't hart des jongelings my onbekend gebleven?
 Heeft hy zyn tederheid, hoe ruw ze ook zy van aart,
 Door sprekend zwygen zelfs my niet dikwerf verklaard?...
 Laureska! zwyg en bloos! ... Voegt u, in 't jeugdige harte,
 Een dwaze hoop te voên op zyne minnesmarte?
 Voegt u eene ydle liefde?... ó Neen! myn neiging is
 Geen liefde, maar alléén 't gevoel van deerenis:
 Diens lyders deerlyk lot eischt billyk mededoogen;
 Het is myn schoonste pligt, zyn tranen af te droogen;
 En, wie hy ook moog' zyn, genoeg is 't dat hy ly',
 Opdat ik hem vertrooste en hem myn zorgen wy'.

TWEDE TOONEEL.

LAURESKA; KOLMAR, *gevolgd van een' SOLD-
DAAT, die een korfje draagt.*

KOLMAR, *tegen den soldaat.*

Ontsluit den toren, ga, en breng aan dien gevangen'
Zyn levensönderhoud, dat wy hem daaglyks langens,
Maar wacht u wél, met hem in 't minst gesprek te treén.

LAURESKA, *den soldaat wederhoudende.*

Neen, toef!

KOLMAR, *verwonderd haar te zien.*

Laureska! hoe! gy op dees plaats alleen!

LAURESKA.

Ach! gun dat myne hand hem 't voedzel aan moog' bieden!

KOLMAR.

(*geschieden:*

Schoon my een weigring smarte, uw wensch mag niet
Uw' vaders strenge wil gedooft dees nadring niet.

LAURESKA.

Gy zyt het, wreedäart! gy, die 't weldoen my verbied!

KOLMAR.

Wat zegt gy! Mag ik dan het gul vertrouwen krenken,
't Welk Ladislaüs hart niet aarzelt my te schenken?
Aan zyn' gerechten toorn' my zinloos bloot doen slaan?

LAURESKA.

Neen! 't is menschlievendheid die gy te keer moet gaan!
Laat Sigismundus vry in 't eenzaam hol verkwynen!

KOL-

KOLMAR.

Hoe grieft my uw verwyf!.....

Tegen den soldaat, die daarop vertrekt.

Ga, doe hem hier verschynen.

LAURESKA.

Myn dank, o Kolmar!....

KOLMAR.

Ach! ik schend om u myn' pligt;

Maar van onmenschlykheid zy nooit myn hart beticht.

D E R D E T O O N E E L.

SIGISMUNDUS, LAURESKA, KOLMAR,
DE SOLDAAT.SIGISMUNDUS, *Laureska ziende, en met
drift naar haar toetredende.*

Bekoorlyk voorwerp! gy, die ik hier mag hervinden,
Gy waart geen schynbeeld dan, dat wuft my kon verblinden!
Laureska! gy bestaat, en dit gelukkig uur
Streelt andermaal myn oog door 't pronkstuk der natuur!

KOLMAR.

Zy is het, Sigismund'! wier edel mededoogen
U heeft, dit oogenblik, aan 's kerkers dwang onttoogen.
'k Gun u, een korte poos, tot lichtnis uwer smart,
Een onderhoud met haar: 't werk' heilzaam op uw hart!
*Hy verwydert zich, met den soldaat, in
't verschiet des tooneels.*

SIGISMUNDUS, *met tederheid.*

'k Zie u dan weêr!... ô Spreek! en doe op nieuw myne ooren
Die aangename stem, die door myn ziel dringt, hooren!

LAURESKA.

Ach, Sigismundus!....

SIGISMUNDUS, *haar by de hand grypemde.*

Woord, dat al myn vrees verbant!....

Ik zie, ik hoor u, ja! ik druk uw lieve hand!

LAURESKA.

Aan welk een woede, ô smart! had ge u ten prooij' gegeven!

SIGISMUNDUS.

Ja, 'k was een woest gedrocht, dat u te recht deed beven;
'k Was uw gezigt onwaard'; gy moest my schuw ontvliên;
Maar 'k wierd te wêl gestraft, door u niet meer te zien!

LAURESKA.

En mag de kalmte in 't eind' weêr heerschen op uw zinnen?
Mag weêr de redenstem uw driften overwinnen?

SIGISMUNDUS.

Gewis; en mogt myn hart die driften niet weêrstaan,
Eén opslag van uw oog zou haar in klusters slaan.
Van waar toch heeft uw oog dat wonder groot vermogen,
Dat my gelyk een' slaaf voor u houd neêrgebogen,
My, die, ten hoogste wars van wetten en geboôn,
Den wreedsten dwingland zou braveren op zyn' troon?
Heeft dan uw lieve kunne, op 't aardryk aangebeden
Om zielverrukkend schoon en zagten aart en zeden,
Op 't mannelyk gemoed een zêkre toverkracht,
Die woestâarts onderwerpt aan haar volstrekte magt?

Uw

Uw vader zélf, hoe hoog ik zyne deugd moet eeren,
 Wat pligten my zyn mond fints de eerste jeugd mogt leeren,
 Kan door zyn wys beleid myn drift geen tengel bién:
 Zyn strengheid belgt myn' aart; uw zagtheid tempert dien.
 Strek eeuwig, in zyn plaats, my ter beheerscheresse!...
 'k Acht hem een' straffend' god, en u een heilgodesse.

LAURESKA.

Laak eenen vader niet die heilig is voor my,
 Den braafften onderdaan in Polens heerschappy,
 Zyn' konings vrind en steun, ja 't voorbeeld aller grooten;
 Erken veelëer al 't goed', door u van hem genoten.
 Eénmaal zult gy wellicht hem danken voor de zorg,
 Die uw toekomstig heil verstrekken moet ten borg.

SIGISMUNDUS.

Hoe! myn toekomstig heil!....

Met bitterheid.

Wie zou dat heil my geven,
 Gevormd om op deze aarde in 's hemels vloek te leven?
 Myn aanzyn is myn straf, en 't is de dood alléén
 Die 't eindperk wezen zal van myn rampzaligheên!

LAURESKA.

Wat doet u, Sigismund? dit somber denkbeeld kweken?

SIGISMUNDUS.

De wanhoop om myn lot. Wie zal myn boei ooit breken?
 De dood, alléén de dood!

LAURESKA.

Neen, uwe deugd... en licht
 Dat ééns Laureska zélf die groote daad verricht'.

SIGISMUNDUS.

Wie? gy, Laureska! gy! Hoe toch? verklaar dit nader.

LAURESKA.

Misfchien vermurwt myn beê het hart van mynen vader.
Geloof me, ik blyf altoos uw trouwe zielsvrindin,
Mids reden, menschlykheid, uw' woesteri geest verwinn'.

SIGISMUNDUS, *in vervoering van vreugd.*

Ja! blyf myn zielsvrindin! ô Zoetste naam op de aarde! ...
Nu eerst gevoelt myn hart des levens hooge waarde.
Wat zegt myn kerkerhol? wat raakt myn keten my?
Op uwe vrindschap fier, ben ik in kluisters vry.
Ik zou, van u beroofd, geen rykskroon willen dragen;
Slechts om ze u af te slaan, zou my die kroon behagen;
Ja! wierd de vorstenstaf my immer aangeboôn,
'k Zou u, als myn vorstin, doen pralen op den troon.

LAURESKA.

Weêr die verbystring van hoogmoedige gedachten:
Wat hoogen rang, wat troon, kunt gy van 't lot verwachten?
Onzinnig jongeling! welk een vermeetele wensch
Voed gy op myn bezit? Wat zyt gy?....

SIGISMUNDUS, *met vuur.*

Ik ben mensch!

Ik min, ja bid u aan! Zo gy my wilt beminnen,
Gy, die myn godheid zyt, is alles te overwinnen.
Verklaar me uw wederliefde, ontla my van myn boei;
En ik, die door uw oog in heldenmoed ontgloei,
Zal ons den weg tot heil, tot eer en glori banen;
Doch, kan ik niet, aan 't spits van golvende oorlogsvanen.

Ver-

Verwerven eenen rang, wiens hoop my vleit met schyn,
'k Zal, in een woesteny, met u gelukkig zyn!

LAURESKA, *ontroerd.*

Hoe!... Wat bekentenis durft gy van my begeeren!....

Ik, van myn kunne ontäart, een' vaders recht braveren!

Ik, u ontvlugten doen, u volgen in die vlugt!....

Verdwaasde! ontwyk myn oog, eer ik het uwe ducht'!

Maak u, door vuige hoop, myn vrindschap niet onwaardig!

SIGISMUNDUS.

Ó Schrik! dán eerst trof my des Hemels haat rechtvaardig.

Aanbiddelyke schoone! ach, spreek! ontdek, volmaak....!

LAURESKA.

Eisch nimmer dat myn mond welvoeglykheid verzaak'.

SIGISMUNDUS.

't Heet dan welvoeglykheid, in uwe maatschappyë,

Als zich het hart vermomt door loze veinzeryë!

LAURESKA.

Gy kent haar zeden niet: waartoe die dan verächt?

SIGISMUNDUS.

Gevloekte zeden, slechts door valsheid voortgebragt!

LAURESKA.

Hoe 't zy, verg niet dat ik voor uw gezigt zal blozen;

Verg niet dat ik myn' pligt ooit zal verwareloozen;

Verëer een' vaders recht, dat billyk wetten stelt,

Vooräl wanneer 't het lot van eene dochter geld;

Heb achting voor myn deugd, voor myn geboorte en magen,

Meest voor uw' voedsterheer, den oorsprong myner dagen;

Beleedig de Almagt niet, die uwe morring hoort;

Wees

Wees deugdzaam, lydzaam... hoop! dit is myn laatste woord.
Zy vertrekt met drift.

VIERDE TOONEEL.

SIGISMUNDUS, KOLMAR, DE SOLDAAT.

SIGISMUNDUS, *in diepe neêrslagtigheid,*
haar naziende.

„Hoop!” zegt ze, en zy verlaat me! en ik blyf eenzaam
 Waar kan ik, van haar af, één' straal van hoop bespeuren?
 De wanhoop is myn deel, en 't haatlyk levenslicht
 Walgt tu veel méér dan ooit aan myn vermoeid gezigt!

KOLMAR, *hem naderende.*

'k Zie dat Lareska u reeds spoedig is ontweken:
 Licht hebt gy haar gebelgd door uw stoutmoedig spreken:
 Haar fierheid is niet min' dan hare kieschheid groot;
 En, denkende aan het bloed waaruit die schoone sproot,
 Moet gy met reden haar de hulde doen erlangen,
 Die billyk hooge staat en hooge deugd ontfangen.

SIGISMUNDUS.

Myn waarde Kolmar! neen, ik heb haar niet gehoond,
 Maar slechts myn liefdevuur in al zyn kracht betoond:
 Is 't een belediging dat ik haar durf beminnen?
 Helaas! 'k erken te wél de dwaasheid myner zinnen:
 Ik, onbekend, geboeid, rampzalig en versmaad,
 Ik hef myne ooggen op tot haar' verheven staat!....
 Maar, 'k sla ze weér in 't stof, waarin ik voortkruip, neder.

't Was

't Was weêr een blyde droom: ik zie haar nimmer weder!
Ik keer ten kerker in, waar ik de dood verwacht.
Herneem dat voedzel vry 't welk me uwe deernis bragt!
'k Behoef dat thans niet meer: het zou alleenlyk strekken
Om 't aanzyn, dat ik sleep, noch verder voort te rekken;
Haast kort een gunstig lot myn rampvol leven af.
Laureska mint my niet: 'k vergeet haar dan in 't graf!

Ily treed, neêrslagtig, in den toren.

KOLMAR, *alleen.*

Ga, ongelukkig prins! myn zorg zal u behoeden.
Uw toestand doet myn hart van diepen weemoed bloeden;
Mogt hy een' vader óók tot deernis overreên!.....
Maar, reeds treed hier de vorst met Ladislaüs heen.

V T F D E T O O N E E L.

DE KONING, LADISLAÛS, KOLMAR;
SOLDATEN, *in het verschiet.*

LADISLAÛS.

Ja, 't oogmerk, dat u dringt om uwen zoon te spreken,
Myn vorst! is pryzenswaard', doch doet my sidring kweken.
Gyzelf waart menigwerf getuige van zyn drift,
Die, éénmaal woest ontvlamd, geen recht van onrecht schift:
Hoe billyk vrees ik dan, wanneer zyn treffend klagen
Uw mededoogen wekt, zyn deugden u behagen,
Dat de inspraak van het bloed u overreden moog'
Eénslags zyn lotgeheim te ontsluitren voor zyn oog,

En

En deze ontdekking, vrucht der vaderlyke ontroering;
Den grammen jongling 'spoor' tot dolle haatvervoering!
Hy vloekt zyn' oorsprong reeds, al kent hy zelfs dienniet:
Bezef wat hy zal doen, als hy zyn' vader ziet!

DE KONING.

Ducht myne zwakheid niet: 'k verklaar my noch niet nader;
'k Zal my slechts kennen doen als koning, niet als vader;
En ik vertrouw, myn vriend! dat myn doorluchte rang
Zeer licht uw' kwekeling zal houden in bedwang.
Helaas! myn diepe schaamte, uit zyne elend' gesproten,
Op 't aanzien van een' zoon, natuur ter smaad verstootten,
Zal, zo myn wroeging my de ontdekking aan mogt raên,
Die wreede ontdekking niet dan al te wêl weêrstaan.
Hy moet eerst tot den rang zyns edel bloeds geraken,
Eer ik als vader my aan hem durf kenbaar maken.

LADISLAÛS, *met verrukking.*

Myn koning! welk een vreugd! Wilt ge inderdaad uw' zoon
Van uit zyn kerkerhol doen treden op den troon?
Dank zy de Hemelmagt, die u heeft ingegeven....!

DE KONING.

Slechts zoo hy 't waardig zy, word' hy ten troon verheven;
Ik heb noch niets bepaald. Zyn heil, of verdre straf,
't Hangt alles, in 't vervolg, van dees byéénkomst af.

LADISLAÛS.

Zó zult gy eindlyk dan prins Zamoleskoos pogen,
Benydende in 't geheim uw wettig ryksvermogen,
Beteuglen voor altoos, en, door een tegenwigt
Van zyn misbruikte magt, hem dwingen tot zyn' pligt?

DE KONING.

ó Ja! ik heb dien prins reeds herwaart doen ontbieden:
 Indien hier alles moog' naar mynen wensch gefchieden,
 Moet Zamolesko zélf, als vreedzaam onderdaan,
 Het eerst zyn' nieuwen vorst zyn hulde doen verstaan.
 Genoeg. Doe straks myn' zoon hier voor onze oogen treden.

LADISLAÛS, *tegen Kolmar en de soldaten.*

Dat Sigismundus koom'.

*Men ontsluit den toren, en geleid Sigismundus
 op het tooneel.*

Z E S D E T O O N E E L.

DE KÖNING, SIGISMUNDUS, LADISLAÛS,
 KOLMAR, SOLDATEN.

SIGISMUNDUS, *achterwaart.*

Waaróm my weér, ó wreeden!
 Ontrukt aan 't naar verblyf dat thans myn' wensch voldoet,
 Wyl ik 'er 't eind' verwacht van al myn' tegenspoed?
 Misgunt gy zelfs my ook dat ik 'er 't daglicht derve,
 En eene ligplaats vind' waar ik vergeten sterve?

DE KÖNING, *tegen Ladislaüs.*

Wat doodsche wanhoop! ach!

LADISLAÛS, *tegen Sigismundus.*

Tree toe. Wees onbevreesd,
 En ban dat denkbeeld vry uit uwen sombren geest.

SIGISMUNDUS, *voórwaart tredende, en den koning ziende.*

Wie is die vreemdeling, die gryzäart, op wiens wezen
Men óók de diepe smart, die hem verteert, kan lezen?
Ik zag hem nooit voorheen. Het schynt my voor gewis
Dat hy wel hoog van staat, maar niet gelukkig is.

LADISLAÛS.

Gy toonde, ó Sigismund! my dikwyls uw begeeren,
Den koning eens te zien dien't Poolfche volk moet eeren:
Hier is hy: doe hem hulde.

SIGISMUNDUS, *met verbazing.*

ó Hemel!... Is't geen schyn?
Dees sterfing zou monarch, en toch rampzalig zyn!
Dit is niet mooglyk, neen!

DE KONING.

't Moet, jongling! u doen blyken
Dat vorsten menschen zyn, in alles uws gelyken.

SIGISMUNDUS.

Zyn taal, zyn minzaam oog, gaat al myn' schroom te keer!

LADISLAÛS.

Vergeet niet, als gy spreekt, de aan hem verschuldigde eer.

SIGISMUNDUS, *tegen den koning.*

Zyt gy der Polen vorst? of liefst, zyt gy hun vader?
Gedoog dan dat ik u met myne klagten nader!
Ik vorder recht van u: gy zyt my dat verpligt.

DE KONING.

Spreek vry.

SIGISMUNDUS.

Der deugden glans blinkt op uw aangezicht;
 Uw rang bemoedigt my: ik durf me op u verlaten.
 Vorst! mag de dwangzucht één' uit alle uwe onderzaten,
 Hoe magtloos, hoe gering van levensstand hy zy,
 Ooit knellen, onverdiend, in 't juk der flaverny?

DE KONING.

o Neen! de wetten zyn 't die zulk geweld verbieden,
 En 't kwetst myn majesteit.

SIGISMUNDUS.

Doe my dan recht geschieden.

DE KONING.

Maar, wien beticht gy?

SIGISMUNDUS, *op Ladislaüs wyzende.*

Hem.

DE KONING.

Hoe! Ladislaüs!

SIGISMUNDUS.

Ja!

't Is hy wiens harden dwang ik eindloos onderga,
 Sints myne vroegste jeugd houd hy my hier geketend,
 Aan myn geslacht ontrukkt, van myn geboorte onwetend:
 Heeft hy daartoe het recht?

DE KONING.

Hy is uw voedsterheef,
 Wiens zorg u lesfen gaf van deugd en plicht en eer.

SIGISMUNDUS.

'k Erken het; maar noch ééns, is hem de magt gegeven

C

Omt

Om my, gelyk een slaaf, te doen in kluisters leven?

DE KONING.

En zo 't uw vader waar' die zulks hem had geboôn?

SIGISMUNDUS.

Myn vader! hoe!.... ô Vorst! bezat gy ooit een' zoon?

DE KONING, *ontroerd.*

Helaas! ik had 'er één'!

SIGISMUNDUS.

Dán moet uw hart bezeffen

Dat nooit een' vaders haat zó fel zyn' zoon kan treffen.

DE KONING, *ter zyde.*

Hoe griest my zyn verwy! Dit is myn wreedste straf!

Ach! ik heb die verdiend!

Tegen de soldaten.

Neemt hem de ketens af.

Men ontketent Sigismundus.

SIGISMUNDUS, *in vervoering.*

ô Heilryk oogenblik!

DE KONING.

Ik maak u vry.

SIGISMUNDUS, *zich aan zyne voeten werpende.*

Myn koning!

Ontfang van my, in 't stof, de reinste dankbetooning.

DE KONING, *hem opheffende.*

Zyt gy voldaan?

SIGISMUNDUS.

ô Neen! ik moet my wreken!.....

DE KONING.

Gy!.....

Hoe toch?

SIGISMUNDUS,

Op déze wyz².*Hy omärmt Ladislaüs.*

'k Vergeef uw dwinglandy,

En dank uw wyze zorg voor nuttige onderrichting:
Dees hulde aan uwe deugd blyft eeuwig myn verpligting.

DE KONING, *met moeite zich bedwingende.*

Grootmoedig jongeling!

LADISLAÜS, *in tranen.*

Hoe ryk ben ik beloond!

Ja! reeds wierd my dikwerf uw edel hart betoond.

SIGISMUNDUS, *tegen den koning.*

Maar gy, die, door dit blyk van werkzaam mededoogen,
U toont het evenbeeld van 't weldoend Alvermogen!
Gy, die de elende troost, zodra ze u slechts genaakt!
Hoe komt het dat ge op my zó groot een' indruk maakt?
Zou dan, om boven elk in magt te zyn verheven,
Der vorsten majesteit dat vóórrecht zyn gegeven?
Is 't eerbied voor uw' rang, of wel erkentenis,
Waardoor geheel myn ziel u onderworpen is?
ó Vader van dit volk, myn eigen vader tevens!
Verlaat, verlaat my niet, in al den ramp myns levens!
Ontruk me aan dees woestyn, die my vergeten zag,
Waar ik niet leef, ó neen! maar sterf van dag tot dag!
Breng me in een maatschappy van werkzame onderdanen,

Ja plaats my aan het spits van uwe legervanen!
 Myn aart is woest, maar fier, uit eerezucht kloek en stout:
 'k Beproefde reeds myn vuist op monsters van het woud.
 Waar is uw vyänd? Spreek, en ik zal hem bevechten,
 Verwinnen, of vergaan in 't voorstaan uwer rechten:
 'k Gevoel, van ketens vry, een' grooter moed en kracht,
 En neem nu méér dan ooit myn waarde als mensch in acht.

DE KONING.

ô Ja! voor uw geluk beloof ik zorg te dragen.

SIGISMUNDUS.

Wat vreugd!... Mag ik, ô vorst! noch ééne bede wagen?

DE KONING.

Vraag alles.

SIGISMUNDUS.

Eene schoone, al 't heerlykst wat natuur
 Aan myn verwonderd oog verтоond heeft tot dit uur,
 Doet in myn jeugdig hart den gloed der liefde branden:
 Zy is het die ik smeek te ontfangen uit uw handen:
 't Is Ladislaüs telg, Laureska, voor wier deugd....

LADISLAÛS.

Hoe, Sigismundus! poogt ge al myne levensvreugd,
 Den troost myns ouderdoms, myn zorgen ter belooning,
 Te ontrukken aan myn magt door vóórspraak van den koning?
 Misbruikt ge alreé de gunst die ge u beschoren ziet?

SIGISMUNDUS, *tegen den koning.*

Zyt gy geen opperheer, die wat hy wil gebied?

DE KONING.

Neen, Sigismundus! neen: gy moet dien waan verbannen:

Een

Een alwil is het recht der Oostersche tirannen;
 By ons regeert de wet; en 't is de billykheid
 Die 't edelst kenmerk is der oppermajesteit.
 Lareska, de eedle maagd, door wie ge u laat bekoren,
 Is 't eigendom van hem uit wien zy is geboren;
 Hy heeft op haar een recht dat all' myn rechten tart,
 En heilger noch is 't recht dat ze oefent op haar hart.
 Indien gy roemen moogt op haar genegenheden,
 Wel! ding naar haar bezit door reine deugd en zeden;
 En licht maakt myn verzoek, min' als monarch dan vrind,
 Den vader en zyn telg tot uwen wensch gezind.

SIGISMUNDUS.

Is 't mooglyk dat, ó vorst! myne opgebruischte zinnen
 Eénsflags door uwe stem zich laten overwinnen?
 Gy geeft my dan de hoop, dat ééns Lareskaas hand
 Door 't heilrykstechtverbond my eeuwig zy verpand!
 Ach! wie toch moogt gy zyn, ó zeldzaam, wonder wezen,
 Dat me een gevoel verwekt, my onbekend voordezen?
 My dunkt dat, zo het lot een' vader my hergav',
 Die, naar my wierd gemeld, vóórlang reeds daalde in 't graf,
 Ik hem niet méér dan u kon liefde en eerbied toonen. . . .

DE KONING, *hevig aangedaan.*

Ach, jongling! staak dees taal, en wil myn hart verschoonen!
 't Betreurt myn' zoon.

SIGISMUNDUS, *met drift.*

Welnu! dat ik u dien vergoed!
 Zie voor dien zoon my aan, en gun myn teér gemoed. . . !

DE KONING, *als voren.*

My strekken tot een' zoon! my, onnatuurlyk' vader!

SIGISMUNDUS.

Wat zegt gy!

DE KONING, *gereed zich te verraden.*

't Is te veel! Ontdek.....

LADISLAÛS, *met snelheid invallende.*

Gy, Kolmar! nader,

En breng myn' voedsterling straks in den toren weër.

SIGISMUNDUS.

Neen, wreedäart! ik ben vry en ducht uw' dwang niet meer!

LADISLAÛS.

Eer myn gezag,

DE KONING, *tegen Sigismundus.*

Ga heen, gehoorzaam zyn bevelen.

'k Zal u, noch dezen dag, in myne gunst doen deelen.

SIGISMUNDUS.

Uw wil is myne wet. Maar, vorst! uw majesteit
Ontzegg' my niet hierna haar tegenwoordigheid:'k Gevoel dat ik voortaan uw byzyn niet kan derven,
En dat ik in uw' dienst of leven moet, of sterven.*Hy keert in den toren.*

Z E V E N D E T O O N E E L.

DE KONING, LADISLAUS, KOLMAR,
SOLDATEN.

DE KONING.

W at fiere en edele aart! en welk een teder hart!
Myn ziel bezweek byna door wroeging, liefde en smart;
Uw vóór zorg, waarde vriend! mogt my in tyds weêrstreven:
'k Ware anders voor myn' zoon niet meer bedekt gebleven.
En hém heb ik miskend! 'k heb hém geschuwd, gevreesd,
Die mynen ouderdom ten troost zou zyn geweest!
Zó strafte ik dan myzelve!.... Kortziende stervelingen!
Wat wilt gy in 't geheim der duistre toekomst dringen?
't Voorleden', 't heden zelfs, hoe helder ook in licht,
Baart niets dan schemering aan uw te zwak gezigt.

LADISLAÛS.

'k Beken, ik dorst, myn vorst! dien uitslag niet verwachten:
Uw invloed op den prins ging boven myn gedachten;
Zyn ziel is edel, groot, dit was me altoos bewust;
Doch harer driften stroom bleef nooit zó lang in rust.
Vorst! wat besluit gy thans?

DE KONING.

Ik wil, in weinig stonden,
Hem op myn lustflot zien, hem alles dáár verkonden,
En hem, omringd van eere, in vorstlyk praalgewaad,
Beproeven door 't genot van een' verheven staat.
Gy deed hem meer dan ééns een kunstig mengfel drinken,
Dat hem, by 't hevigst woên, in diepen slaap deed zinken:

Schenk weder hem dien drank, en, in bewustloosheid,
 Zy hy naar 't slot gevoerd, waar ge alles vóórbereid.
 De ontwaking doe zyn' geest dat glansryk lot mistrouwen,
 Ja alles wat hy ziet als ydlen droom beschouwen:
 Die droom, zo hy 't verdient, word wezenlyk geluk;
 Zo niet, het blyft een droom, en hy keert onder 't juk.

LADISLAÛS.

't Ontwerp is vol gevaar; en 't laatst geducht ontwaken
 Zou uw' rampzaalgen zoon noch veel rampzaalger maken.

DE KONING.

'k Beloof my alles goeds, (dank uw roemwaard' bestuur,)
 Van 's prinzen oordeel, deugd, en de inspraak der natuur.
 Weêrstreef myn oogmerk niet. Ik moet den staat voor 't woe-
 Van heerschzucht; tweespalt, haat en muitery behoeden, (den
 Prins Zamoleskoos hoop beperken voor altyd,
 En méér noch 't wroegend wee dat myne ziel bestryd.
 Ó Hemel! dat ik u, wiens toorn' te lang my griefde,
 Verzoen' door overmaat van vaderlyke liefde!

Hy vertrekt met Ladislaüs, Kolmar en de soldaten.

A G T S T E T O O N E E L.

ZAMOLESKO, POLINSKI.

*Zy verschynen van den anderen kant, den koning sluipsge-
 wyze naziende, en treden vervolgens naar den
 vóórgrond des tooneels.*

POLINSKI.

T ree veilig nader, prins! Zy zyn, langs gindsche paên,

In

In 't dichtbelommerd bosch alreede ons oog ontgaan:
 Die weg geleid naar 't slot, en 't spoor, door óns betreden,
 Voert uit de hoofdstad hier bedeklyk onze schreden:
 Wy zyn dus niet gezien, en spreken ongestoord.

ZAMOLESKO, *rondziende.*

Leeft Sigismundus dan in dit verborgen oord?
 Wat hebt gy my gemeld! zal hy. (wie kan 't gelooven?)
 Verryzen uit zyn graf, om my den troon te ontrooven!

POLINSKI.

Mynheer! 't is al te waar: de vorst ontdekte 't my.

ZAMOLESKO, *met minächtig.*

De schaduw' van een' vorst, onwaard' de heerschappy!...
 Waar is 't verblyf diens zoons, dien gy my wilt doen vreezen?

POLINSKI.

In gindschen toren.

ZAMOLESKO.

Hoe! zou hy dáár waarlyk wezen?

POLINSKI.

Vertrouw vry myn bericht van 't zonderling geval,
 Gestaaft door 's konings woord en wroeging bovenäl.

ZAMOLESKO.

Wat raakt zyn wroeging my!... Heeft hy natuur misdreven,
 Welnu! ik zal hem 't loon voor zulk een misdryf geven:
 Dees dag zal me, in zyn plaats, zien heerschen op den troon.
 's Lands grooten haten hem; en die hervonden zoon,
 Dat woeste boschedrocht, verre uit de maatschappyë
 In kluisters opgevoed, ten prooije aan razernyë,
 Zal my, by 't heir bemind, geroemd door d' onderdaan.

In 't vesten van myn recht nooit kunnen tegenstaan.

POLINSKI.

Vrees echter alles, prins! en, zorgend' vóór te komen...

ZAMOLESKO, *met trotschheid.*

Is Zamoleskoos hart gevormd om iets te schroomen?

POLINSKI.

Neen; maar uw wys beleid weer' tegenheden af;

En loosheid, méér dan moed, verzekert u den staf.

ZAMOLESKO.

'k Zal list en dapperheid myn poging doen verzellen,
En durf my dus de zege en 't ryksbewint vóórspell.

Reeds deelt in myn ontwerp een saamgezworen stoet
Van vrienden, groot in trouw, in yver en in moed,
Gereed, op mynen wenk, het uiterst zelfs te wagen.

Gy, myn Polinski! gy, wiens hulp my moet doen slagen,
Zult u door myne gunst zien loonen naar waardy;

Gy, als ik heerscher ben, zult de eerste zyn na my.

Toon verder me uwe trouw en waak voor myn belangen;

't Is van de omstandigheên dat alles af zal hangen:

Sla die naauwkeurig gade, en meld ze my terstond,

Opdat ik myn gedrag op hare ontwikkeling grond'.

Kom, gaan wy thans naar 't slot, alwaar ik wierd ontboden;

Zien we 'er de plegtigheên waartoe men my durft nooden:

Ik, die haar, dezen dag, verschriklyk stooren zal,

Bestyg met roem den troon, of ga met roem ten val.

Einde des tweeden bedryfs.

D E R D E B E D R Y F.

*Het tooneel verbeeld eene zaal van eene gothische bouw-
orde, op het lustslot des konings. Ter rechter zyde des
tooneels staat een verheven zetel, op welken Sigismundus,
vorstlyk gekleed, te rusten ligt; Kolmar en een rei van
edellieden staan nevens den zetel geschaard; de lyf-
wachters zyn op den achtergrond. By het opgaan der
gordyn, word eene zagtluidente muziek gehoord, welke,
by het ontwaken van Sigismundus, word afgebroken.*

E E R S T E T O O N E E L.

SIGISMUNDUS, KOLMAR, EDELLIEDEN,
LYFWACHTEN.

SIGISMUNDUS, *ontwakende.* (Cooren,
Wat zoet geluid!.... Nooit heeft aan myn verwonderde
Aan myne ontroerde ziel, zich zulk een klank doen hooren!...
Is 't een betovering?....

De oogen rondstaande, en zichzelveu beschouwende.
ô Hemel!.... Is 't een droom?....
Hy is zó aangenaam, dat ik de ontwaking schroom....
Duur eeuwig, schoone droom, die myn bedwelmd zinnen
Met recht hetschynbeeld méér dan 't wezen doet beminnen!...

Op-

Opryzende.

Maar, neen! het is geen droom, geen geestbeneveling:
Ik waak, ik zie, ik voel.... Der oogten schemering
Rooft echter my 't gezigt van zo véél praal en luister,
En 't afgematte brein omhult zich weér met duister....

Hy zygt op den zetel neder.

Na een wyl zwygens, het hoofd weder opbeurende.

Ja, Sigismundus waakt!.... Algoede Hemelmagt,
Die lotbeschikster zyt van 't menschelyk geslacht!
Gy hebt my uit den druk van myn vergeten leven,
Gy hebt my uit het stof, waarin ik kroop, verheven;
En, schoon uw handeling my onbegryplyk zy,
Uw gunst geleid, beschermt en beweldadigt my!

Hy treed van den zetel.

KOLMAR, naar hem toetredende.

Ja, prins! zy wil in 't einde uwe eedle deugden loonen.
Gedoog dat ik het eerst myn hulde u moog' betoonen!

Hy werpt zich aan zyne voeten.

SIGISMUNDUS, hem opheffende.

Hoe, Kolmar! zyt gy 't zélf! Waaróm my dus genoemd?

KOLMAR.

Uw cernaam mag door my niet langer zyn verbloemd.

SIGISMUNDUS, met toenemende verbazing.

Wieben, watben ik dan?... Van waar in 't lot myns levens
Dees wondere ommekeer, van waar uw eerbied tevens?
Welk is dit grootsch vertrek, gesierd met ryke praal,
Dit vorstelyk gewaad, hetwelk ten eenemaal
Verschilt van 't schamel kleed, altoos door my gedragen?

Wie

Wie zyn die geenen dáár, die, 't oog op my geflagen,
 Met ongedekten hoofde, in diep ontzag byéén,
 Slechts wachten, naar het fchynt, op myn bevel alléén?
 Waar ben ik?... Is 't geen droom, die my, by 't naar ontwaken,
 Noch ongelukkiger zal in den kerker maken?

KOLMAR.

Myn prins! het is geen droom: de vorst gebood dit all'.
 Begeer niet dat myn mond u álles melden zal.
 Gy zyt op 's konings flot, niet verre van dien toren
 En van dat boschryk oord, door u bewoond te voren.

SIGISMUNDUS.

Gebood de koning dit? Ja! zyn menschlievend hart
 Wierd, ik bemerkte 't klaar, getroffen door myn smart;
 Hy slaakte myne boei. Hoe moest dees taal my freelen!
 „'k Zal u, noch dezen dag, in myne gunst doen deelen.”
 Grootmoedig koning! ja, gy zyt uw woord getrouw:
 Ik deel in uwe gunst; en all' wat ik aanschouw
 Bevest' uw goedheid my niet min' dan uw vermogen.

*Hy vat Kolmar, op eene minzame wyze,
 by de hand.*

o Kolmar, my zó waard', om 't hulpryk mededoogen,
 My, in myn ongeluk, dikwerf door u betoond!
 Door myne erkentenis zy thans uw deugd beloond:
 Ja, Hemel! 't eerst gebruik van uwe zegeningen
 Zy dankbaar wél te doen aan eedle ftervelingen!

TWEEDE TOONEEL.

DE VORIGEN; LADISLAÛS, *met een zwaard
in de hand.*

SIGISMUNDUS, *vervolgende.*

Hoe! Ladislaüs hier!.... Tree toe, geliefde vriend,
Ondanks uw strenge tucht, altoos door my bemind!
Tree toe, zie my ten top van eere en staat verheven,
En deel in myn geluk, door hier met my te leven....

*Ladislaüs wederhoudende, die voor hem wil
nederknielen.*

Wat wilt gy doen?

LADISLAÛS.

Myn prins! u myne hulde biên...

SIGISMUNDUS.

Ik zou myn' voedsterheer aanschouwen aan myn kniën!
Uw plaats is aan myn hart.

Hy omärmt hem.

Blyf steeds myn wyze rader.

Waaröm noemt gy me uw' prins, en niet uw' zoon, myn vader?

LADISLAÛS.

't Is 't koningklyk bevel dat me u dus eeren doet:
Het eischt dat ieder u met diep ontzag ontmoet:
De vorst wil zyn bewint vertrouwen in uw handen;
Hy neemt u aan tot zoon, tot erfheer zyner landen.
Aanvaard, uit zynen naam, dit treffend zwaard, dat gy
Moet dragen tot een blyk van magt en heerschappy;

Wel-

Weltra zult gy 'er ook den scepter by verwerven.

SIGISMUNDUS, *van verbaasdheid overweldigd.*

All' wat ik zie en hoor doet my 't bewustzyn derven!

Neen! nimmer wierd op de aarde één eenig sterveling

Getergd door zulk een' schyn, zulk een verbystering!

Want, wat men ook my zegge, ik moet met reden vreezen

Dat deze keer van 't lot niets dan een droom zal wezen.

LADISLAÛS.

Herinnert ge u dan niet des konings heusch onthaal,

Zyn deernis met uw lot, zyn minnelyke taal?

Herdenkt gy niet vooräl het slaken uwer keten?

SIGISMUNDUS.

Zou ik, ondankbaar, ooit dat gunstbewys vergeten?

LADISLAÛS.

Welnu! bezef hierüit dat uw gesteldtenis

Geen vlugtig slaapbedrog, geen ydel droombeeld is.

De vorst betreurt zyn' zoon, gelyk hy u deed hooren,

En heeft u, in diens plaats, tot steun en troost verkoren,

Wyl hy behagen vond in uwe gulle jeugd:

Toon hem uw liefde en dank, door overmaat van deugd.

SIGISMUNDUS, *met geesverheffing.*

Het is dan alles waar! myn lot mogt dan verkeeren!

Ik, een vergeten slaaf, zal dan dit ryk regeeren!

o Jal natuur had reeds, zelfs in den kerker, my

Bezielde met de eedle zucht tot rang en heerschappy;

Zy had my niet gevormd om kruipend voort te leven,

Om wetten te ondergaan, maar om die zélf te geven;

De hoop op grootheid was voor myne ziel genoeg,

En

En ik was reeds monarch toen ik noch kluisters droeg,
 Sluit vry een' adelaar, tot hooge vlugt geboren,
 In yzren banden, niets kan zyne fierheid smooren,
 Maar, op den eigen stond die hem de vryheid geeft,
 Stygt hy naar 's hemels boog, waar hy als heerscher zweeft.

LADISLAÛS.

Indien ik nóch, ô prins! als voedsterheer mag spreken,
 Gy moest wat min' gevoel van eigen waarde kweken;
 En 't zinbeeld, dat gy maalt, hoe stout het dient genoemd,
 Duid eene trotschheid aan die liefst moest zyn verbloemd:
 'k Zeide u dit menigwerf. Dan, in uw hóoge pligten,
 Zal u, méér dan de myne, uw eigen geest verlichten.

SIGISMUNDUS.

Myn vader! spreek my hier van aangenamer zaak,
 En gun dat ik, dit uur, al 't heil des levens smaak'.
 Waar toeft Lareska dan? Zal ik háár niet zien keeren
 Wier oog de twyfeling uit mynen geest moet weeren?

LADISLAÛS.

Ja, prins! zy volgt myn schreên, opdat ze u hier begroet;
 Reeds komt zy.

D E R D E T O O N E E L.

DE VORIGEN, LAURESKA.

LAURESKA.

Eedle prins, wiens rang ik eeren moet!
 Gedoog dat ik my moge in uw geluk verblyden.

Lang

Lang waart gy 't voorwerp van myn hartlyk medelyden;
Wees thans het voorwerp van myn' eerbied en ontzag.
Verschoon, zo ik te stout.....

SIGISMUNDUS.

Kunt gy dus spreken? Ach,
Laureska! voed gy zelf het grievend achterdenken
Dat immer iets uw recht op myn gemoed zal krenken?
Wat scheidsmuur kan ons ooit verwydren op deze aard?
Myn nieuwverworven rang, veel min' dan gy my waard'?
Ik zou dien liever weér op 't oogenblik verliezen,
Ja straks myn' slaaffchen staat en kerkerhol weér kiezen,
Dan ooit u af te staan, te pralen op een' troon,
Waar gy niet strekken zoud tot luister myner kroon.

LAURESKA.

Onze afstand word te groot, dan dat ons lot nadezen,
Offchoon myn vader 't stemde, aanéén gehecht kan wezen.

LADISLAÛS.

't Zy all', myn dierbaar kind! den koning toevertrouwd:
Zo hy met gunstig oog uw' beider echt beschouwt,
Kan Sigismundus rang dien echt niet wederstreven;
Want gy ziet door geboorte u naast den troon verheven,
En 't eêlste Poolfche bloed, fints eeuwen lang vermaard,
Dat in uwe adren stroomt, maakt u den scepter waard'.

SIGISMUNDUS, *tegen Laureska.*

Helaast wie ben ik toch, ik, ouderloos, vergeten,
Ik, reeds als kind gedoemd tot ongeluk en keren,
Wie ben ikzelf, dat ik, aan 't hoofd der heerschappy,
U immer aan zou zien als verr' beneden my?

D

U.

U, wieraanbidlyk schoon, wier deugden, nooit volprezen,
Den grootsten ryksmonarch tot glori zouden wezen!
Maar, 'k bid, verklaar my thans, of gy, met vryen zin,
Zó teder my bemint als ik u vurig min?
Of gy, indien de vorst en uw geächte vader
Instemmen met myn' wensch, daarin óók stemt te gader?
Spreek: alle zelfbedwang belgt myn oprecht gemoed.

LAURESKA, *teder.*

Gy zaagt myn deernis, prins! met uwen wederspoed:
Laat thans die deernis u myn hartsgevoel verklaren.

SIGISMUNDUS, *met verrukking.*

ó Vreugd! geen aardisch geluk kan 't myne ooit evenären!

LADISLAÛS.

Gy ziet den koning, die zyn' hofstoet riep byéén,
Met Zamolesko en Polinski herwaart treén.

VIERDE TOONEEL.

DE VORIGEN, DE KONING, ZAMOLESKO,
POLINSKI, GEVOLG.

DE KONING, *zich op den zetel plaatsende.*

Gy, grooten van myn hof, trouwhartige onderdanen!
Gy, srydbre Polen, de eer van myne legervanen!
Verneemt myn laatst besluit, op deez' doorluchten dag,
Waaröp ik af wil staan van 't koninglyk gezag.
Myn jaren klommen hoog, en hooger noch de rampen
Waar tegen myne ziel moet onöphoudlyk kámpen;

Ja,

Ja, al de schittering, die afstraalt van myn kroon,
 Verdryft de neven niet, waardoor, zelfs op den troon,
 Myn geest verduisterd word, en tempert nooit de smarte,
 Die knaagt, gelyk een worm, aan 't vaderlyke harte:
 Gy weet, ik had een' zoon... ó Naam, altoos my waard'!...
 Helaas! die dierbre zoon verdween voor my van de aard'...
 Wat zeg ik! hy herleeft... Verschoont myn zielsöntroering,
 En hoort wat de oorzaak is van deze geestvervoering.

't Is my niet onbekend, dat, in dit ryksgebied,
 Offchoon het uiterlyk een zachte rust geniet',
 Weér't vuur des oproers smeult, en dat, zo wy't niet smooren,
 't Wellicht in volle vlam weér uitbarste als te voren.
 De loze staatzucht van een' valschen bloedverwant
 Poogt heimelyk den staf te ontwingen aan myn hand:
 Ze is stout, nu ouderdom en drang van ongelukken,
 Op myne kruin verzwaard, my doen ten grave bukken;
 Doch ik, altoos tot heil van dezen staat gezind,
 Zal door myn keur, of dood, slechts afstaan van 't bewint,
 En duld niet dat de vrucht van 't geen ik heb bedreven
 Geplukt word' door den geen wiens trots my wil doen beven,
 Of dat de burgertwist, die alles zet in gloed,
 Op nieuw den Weisfelstroom beverven moog' met bloed:
 Neen, landgenooten! neen! laat u geen woede ontgloeijen,
 Maar doet der oudren erf door éénsgezindheid bloeijen.
 Hiertoe nu strekt myn zorg; en, om met grooter kracht
 Te vestigen 's lands heil en bloei en eer en magt,

Wyzende op Sigismundus.

Kies ik deez' jongeling tot mynen troonbekleeder,

Ten steun des rechts, ten schrik voor elken wetvertreder:
 Hy is, schoon onbekend, uit edel bloed geteeld,
 Een bloed, eerlang door my niet meer voor u geheeld;
 Zyn deugden gaan noch zelfs zyn' oorsprong verr' te boven;
 Ik neem hem aan tot zoon, en durf my dus beloven
 Dat ge allen, na deez' dag, hem eeren zult als vorst,
 Die, met de kroon, de zorg voor uw belangen torscht.

SIGISMUNDUS, *zich voor hem nederwerpende.*

Myn vorst! myn vader! ach!...

DE KONING, *hem opheffende en in zyne
 armen drukkende.*

Ja! acht me altoos uw' vader!

ZAMOLESKO, *ter zyde.*

Hoe gloeit myn eerziek hart van spyt en toorn' te gader!

Overluid.

ô Vorst! kan 't mooglyk zyn! doet ge ons dees smaadheid aan?
 Durft gy dan 't heilig recht van volk en raad verasmaën?
 Ja tevens 't recht van my, uw' bloedverwant, vertreden,
 Om dezen vreemdeling, dien niemant kent tot heden?
 Vergeet gy wie ik ben? vergeet gy dat myn hand
 Altyd ten steun verstrekte aan u en 't vaderland?
 Dat, zo myn heldenmoed u niet bleef onderschragen,
 Gy federt lang niet meer den naam van vorst zoud dragen?
 Ge ontbood me alleen dan hier ter duldning van een' hoon!
 Wie is die prins? wie is die aangenomen zoon?
 Wat dappre daden toch heeft hy tot nu bedreven,
 Die hem een' schyn van recht op Polens rykstroon geven?
 Zo ons een los gerucht de waarheid hooren doet,

Wierd

Wierd hy, geboren slaaf, in kleisters opgevoed;
 Men heeft hem, in den slaap, verborgen voor elks oogen,
 Hierheen gevoerd, en hem met vorstenpraal omtogen:
 Wat schandlyk guigchelpel! wat laffe veinzery!
 Zou dees nietwaardige ooit gesteld zyn boven my!

SIGISMUNDUS, *de hand aan zyn zwaard staande.*

Verrader! zo gy méér den koning durft braveren,
 My langer hoonen durft, dit staal zal 't u verleeren!
 Ik zal u toonen dat, als ik u 't licht ontruk,
 Die daad myn' arm verstrekt tot eerste heldenstuk!

LADISLAÛS.

(*flechten:*

Geen driftvervoering, prins! hier mag geen zwaard be-
 Dit geev' 's lands rechten klem, niet uw byzondere rechten.

DE KONING.

Gy, Zamolesko, gy, wiens onbezonnen waan
 U zo vermetel maakt dat gy my durft weérstaan,
 Ja zelfs myn majesteit ontzag en eerbied weigert!
 Bedwing die trotschedrift, waardoor myngramschap steigert;
 Vergeet niet dat ik nóch gevest' ben in 't gezag,
 En dat de raad alléén 's ryks lot beslissen mag.
 Beleedig niet den geen dien ik myn' zoon benoemde,
 Schoon de ongunst der fortuin hem vroeg tot rampen doem-
 Als ik hem kenbaar maak' verstomme elk muiteling!... (*de:*
 Noch ééns; de raad alléén doe uitspraak in 't geding.

ZAMOLESKO.

De raad! Ik vlieg 'er heen: uit vorstlyk bloed gesproten,
 Beklee ik dáár myn plaats by Polens eélste grooten;
 En ik vertrouw dat hy, myn' rang en moed ten hoon,

Op Sigismundus wyzende.

Nooit deez' verächten slaaf zal plaatsfen op den troon,
 ó Helden, die, met my, in zó veel' legertogten,
 Tot heil van 't vaderland de zege hebt bevochten!
 Doet uitspraak of gy hém den scepter waardig acht,
 Dan of gy my verkiest tot de eer der oppermagt;
 Laat, op deez' grooten dag, uw aller stem verklaren
 Of ik de lauwerkroon en koningskroon mag paren.

*Men word eene algemeene geestberoering onder de
 edellieden en hovelingen gewaar.*

SIGISMUNDUS, *in woede zyn zwaard ont-
 blootende, en op Zamolesko toefnellende.*

Het gaat te hoog! uw straf...

LADISLAÛS, *hem wederhoudende.*

Hou stand!

DE KONING.

Ik zie met smart

Hoe een' weérspanlings taal reeds werkt op ieders hart.
 Ik moet dan, om niet meer dees miltzucht aan te voeden,
 Uw' aller geest ontslaan van ongegrond vermoeden.
 Verneemt een groot geheim, dat lang my heeft bezwaard:
 Dees jongling, om zyn deugd uw liefde en eerbied waard',
 Dees zogenaamde slaaf, verre uit de maatschappyë
 Geketend opgevoed in 't hart der woestenyë,
 In 't kort, dees prins, bestemd tot erfgenaam der kroon,
 Is Sigismundus zélf. ... ja is myn eigen zoon!

*Hy treed van den zetel af. Alle de aanwezigen betoonen
 hunne verschillende gemoedsbewegingen; eene alge-
 meene ontroering heerscht op het tooneel.*

SIGISMUNDUS, *door verbaasdheid overweldigd.*

Hoe! ik uw zoon!....

LADISLAÛS.

Ach, vorst!

LAURESKA.

Ó Hemel! hy....

ZAMOLESKO.

Wat snoodheid!

DE KONING.

Ach! ik, niet slechts onwaard' myn vorstelyke grootheid,
Maar 't leven zelfs onwaard', verbasterd van natuur,
Ik doemde hem alreé sints 't eerste levensuur,
Wyl zyn geboorte my zyn moeder had ontogen:
Vóórroordeel, dweepery, kon 't all' op my vermogen.
Ik heb dien zoon verzaakt, als dood beschouwd; maar nu
Herleeft hy, ó myn volk! voor my, zichzelf' en u:
Gelooft zulks om myn vreugd, gelooft zulks om myn tranen.
Gy, Ladislaüs, trouwste uit all' myne onderdanen,
Wiens zorg van kindsbeen af den prins heeft opgevoed!
Getuig of hy niet sproot uit uwer vorsten bloed.

ZAMOLESKO.

Neen! 't is het vuigst bedrog!....

LADISLAÛS.

Des Hemels wraak ontsteke

Haar' bliksem op myn hoofd, indien ik logen spreke!

Deze is prins Sigismund'.

DE KONING.

Myn dierbre zoon! genaak,

D 4

Op

Opdat ik in uw' arm myn' wroegend lyden staak?

Hy wil Sigismundus omhelzen.

SIGISMUNDUS, *den koning afweerende.*

Laat af!....

Met verheffing van woede.

Barbaar! tiran! of moorder! wat verwoedheid
Wilt gy dat ik vergete, om zulk een' glimp van goedheid?
ô Monster, wreeder noch dan 't wreedste woudgediert,
Dat tegen eigen kroost zyn razerny nooit viert!
Gy had my dan gedoemd tot alle elend' te gader;
En noemt gy my uw' zoon! en acht gy u myn' vader!
Beef, affchrik der natuur! dat ik, tot wraak gefart,
Dit treffend zwaard u jaag' door 't eervergeten hart!

DE KONING, *zich wanhopig, in de armen
van Ladislaus werpende.*

ô Hemel!... Hemel! ach!

LADISLAÛS.

Prins! durft gy u vermeten...?

SIGISMUNDUS, *als voren.*

Ha, deelgenoot van 't feit! of hóe zal ik u heeten?
Verächte slaaf van hem wiens dwanggeboón gy eert!
Afhangkelyke beul, die noch myn' arm braveert!
Gy wist dan myn geboorte! en echter dorst gy 't wagen
My, zo véél' jaren lang in uwe boei geslagen,
Te tuchtigen als een', wiens gruwlyke euveldaad
Hem 't billyk offer maakt van harde straf en smaadt!
Vloekwaarde booswicht! gy zult in die kluisters leven,
Waarvan ik voor altoos my heilryk zie ontheven;

En,

En, zo Lareskaas oog myn woede niet weêrhield,
Gy leefde reeds niet meer, dees vuist had u vernield!

LAURESKA, *met affchrik.*

Bloeddorstige! is het zó dat gy my toont te minnen?
Gy dreigt myn' vaderzêlv'! gy bant uit uwe zinnen
Zyn zorgen en zyn gunst, aan u besteed!....

SIGISMUNDUS.

Eischt gy

Dat ik, door u verflaafd, al 't onrecht wraakloos ly'?

LAURESKA.

Kan liefde u niet....?

SIGISMUNDUS.

ó Neen! geen liefde kan my boeijen:
De haat en wraak alléén doen thans myn' boezem gloeijen!
Ik adem niets dan moord!.... Dat éénsflags dit gewelf,
Neêrstortende op ons hoofd, ons allen hier bedelv'!

DE KONING.

Myn zoon!.....

SIGISMUNDUS.

(hooren?)

ó Gruwel!... Durft ge op nieuw dien naam doen
Gy zyt myn vâder niet; gy hebt uw recht verloren;
Zelfs acht ik u voortaan niet als myn' koning meer:
't Is tyd dat ik dit volk in uwe plaats regeer'.

DE KONING.

Vermeete! poogt gy my den vorstenstaf te ontrukken?
Wellicht ook 't levenslicht?.... Uw doel zal niet gelukken.
Gy, wachten! nadert my: ontnemt den prins dit staal!

De lyfwachten treden vóórwaart.

SIGISMUNDUS, *zich te weer stellende.*

Neen, dwingland! . . .

De soldaten ontwaapnen hem.

Welk een hoon!

DE KONING.

Voert hem uit deze zaal.

En houd op zyn gedrag een wakend oog geslagen.

SIGISMUNDUS, *door woede vervoerd.*

Doe liever 't moordgeweer my in den boezem jagen!
Perst ooit myn lot, myn dood, uw ziel een weeklagt af,
Leef in berouw, tiran! en zink 'erdoor in 't graf!

*Hy word door de lyfwachten weggesleept en door
Kolmar gevolgd.*

V T F D E T O O N E E L.

DE KONING, LADISLAÛS, LAURESKA, ZAMO-
LESKO, POLINSKI, EDELLIEDEN
en LYFWACHTEN.

DE KONING.

Ga, woest gedrocht! en vier uwe ongetoomde woede!
Vergeefs dat ik in u een menschlyk hart vermoedde:
Uw hart verzaakt natuur; en zou myn heerschappy
U toebehooren? Neent! blyf eeuwig dood voor my!

ZAMOLESKO.

Met reden, vorst! zo hy u inderdaad als vader
Moet eeren, toont ge uw' haat aan dezen gunstverfmader,
En ik vertrouw ook thans dat ge om dien zoon my niet. . . .

DE KONING.

'k Zal alles doen, ó prins! wat my het recht gebied;

'k Blyf vorst: dit zegt genoeg.

ZAMOLESKO, *zyne spyt bedwingende.*

Dit zal by de uitkomst blyken.

LAURESKA.

ó Koning! laat de toorne in 't vaderhart bezwyken!
Schenk úwen zoon genaê! Hy zal eerlang wellicht,
Bezadigd van gemoed, weêrkeeren tot zyn' pligt.

LADISLAÛS.

'k Voeg by haar beê de myne; en, schoon uw hart rechtvaardig
Gebelgd zy, 's prinsen deugd is toch uw goedheid waardig.

DE KONING.

Pleit voor dien snooden niet: hy is niet meer myn zoon.
Myn Ladislaüs! ach! voegde uwe trouw dit loon?
Volg my: 'k zal u terstond myn heimlyk doel ontdekken.

Tegen Polinski.

En gy, verzel my óók, om my ten dienst te strekken.

Z E S D E T O O N E E L.

ZAMOLESKO, POLINSKI.

ZAMOLESKO, *Polinski wederhoudende.*

T oef, waarde vrind! en zeg, of ge immer had verwacht
Dat my dit heil door 't lot zou worden aangebragt?
De koning heeft een' zoon, dien hy 't bewint zou geven;
En 't is een vyänd méér, die licht hem dingt naar 't leven!

Wat

Wat winst vóórfpelt dit my! Hun wederzydsche haat
 Komt zéker my in 't wit, dat ik beöog, te baat.
 Wy moeten, door hunn' twist, ook 't woelziek volk ver-
 POLINSKI. (deelen.

Gebie, myn prins! ik volg met blydschap uw bevelen.
 Wat zult gy thans bestaan?

ZAMOLESKO.

Myn dapper eedverbond
 Al 't geen 'er is gebeurd gaan melden in deez' stond,
 En, door myn' invloed, straks den raad doen overhellen
 Om my, in 's konings plaats, tot ryksvoogd aan te stellen.

POLINSKI.

En ik keer naar den vorst, eer 't afzyn my verraë.

ZAMOLESKO.

Ga heen: uw waakzaam oog sla 't geen 'er voorvall' gaë;
 En spoedig kom ik weër in 't eenzaam bosch u spreken.
 Myne eer wierd fel gehoond, maar 'k zal haar bloedig
 wreken!

Einde des derden bedryfs.

VIERDE BEDRYF.

Het tooneel is gelyk in het eerste en tweede bedryf.

EERSTE TOONEEL.

ZAMOLESKO, POLINSKI, EEDGENOOTEN.

ZAMOLESKO.

W elnu, Polinski! thans zyn wy hier vry byéén;
'k Voerde uit de hoofdstad hiér dees trouwe vrienden heen;
Zy branden van verlangst om 't all' voor my te wagen,
En, tevens met hun recht, myn rechten te onderschragen.
Bericht my nu hetgeen de koning heeft bestaan,
En vuur daardoor, kan't zyn, te méér myn gramschap aan.

POLINSKI.

't Geen ik gebeuren zag, en naauwlyks kon gelooven,
Gaaf ongetwyfeld, prins! uw denkbeeld óók te boven.
Een groote keer van 't lot baant u den weg ten troon.

De koning, hoogst beducht dat zyn verwoede zoon,
Uit dolle zucht tot wraak, mogt staan naar 's vaders leven,
Betoonde zich zowel door toorne als angst gedreven,
En wilde in 't slotvertrek den jongling niet herzien,
Wiens wacht zyn razerny schier niet kon weêrstand biéén;
Dus deed hy 't streng bevel aan Ladisláus hooren
Om Sigismundus weêr te voeren naar den toren,

Na-

Nadat het sap eens kruiden, bedwelmend in zyn kracht,
 Hem weér een' diepen slaap zou hebben aangebragt,
 Men koos nu 't oogenblik toen 's prinzen woeste zinnen
 Door Kolmars zagte gevele zich lieten overwinnen;
 En hy, door heeten dorst séméchtig en vermand,
 Zwolg gretig 't koelend sap in 't gloeiend ingewand:
 Weldra gevoelt zyn brein des mengfels groot vermogen;
 Hy zygt onmagtig neér, luikt zyn verwilderde oogen;
 En hy, daar 't klamme zweet hem druipt van 't aanzigt af,
 Gaat over tot een' slaap, gelyk aan dien van 't graf.
 Dat tydftip neemt men waar, op 't vorstelyk begeeren:
 Men doet zyn grootsch gewaad in 't schamel kleed verkeeren,
 Boeit zyn ontfperde vuist, brengt hem ten kerker weér;
 En deze droommonarch word slaaf gelyk weléer.

ZAMOLESKO.

Wat hoor ik!.... Maar, hoe zal die felverbolgen vader
 Zulks heelen voor al 't volk? Bleek u zyn doelniet nader?

POLINSKI.

Hy wil dat, ná zyn dood, de prins, van ketens vry,
 Hem tot vervanger frekke in Polens heerschappy,
 En zal eerlang 's lands raad al 't wonder voorval melden....
 Maar gy, doorluchte prins, beroemd in de oorlogsvelden!
 Gy, steun van dit gebied! gy, onzer vorsten bloed!
 Gy zyt het, gy alléén, die ons beheerschen moet.
 Gewis hebt gy alreé dien raad vóórtingenomen
 Omtrent uw hoog belang, en zult geen weérstand schroomen
 Van een' lafhartig' vorst en zyn' geboeiden zoon:
 Slechts ééne stoute schrede, en gy bestygt den troon.

ZAMOLESKO.

Ja, myn Polinski! 'k heb, vertrouwende op myn rechten,
 My in den raad vervoegd, opdat hy zou beslechten
 Wie méér verdient te zyn in 't ryksbewind gesteld,
 Een opgeworpen prins, of ik, 's lands grootste held:
 Zal ik het zeggen, vriend? ik vond 'er niet bydezen
 Myn' invloed zó volstrekt als hy voorheen mogt wezen;
 De geesten waren thans geheel verdeeld; ik zag
 Wat de indruk van iets vreemds op 's menschen ziel vermag.
 Vergeefs bragt ik den raad elk' grooten dienst te binnen,
 Hoe 't Muskovitiesch heir door my zich zag verwinnen;
 Hoe ik, van 't oorlogsveld gekeerd met lauwerblaên,
 Den Weisfel had bevryd door myne heldendaên;
 'Er waren zelfs vermeete en hoogstondankbre raden,
 Die, krenkende al den roem van myn doorluchte daden,
 Uitriepen, dat al 't geen ik had voor 't land verricht
 Niets toonde dan 't gevolg van mynen eed en pligt:
 Ó Spyt!.... Maar andren weêr verheften myn bedryven,
 En poogden myn belang door kracht van taal te styven;
 'k Zag zelfs 'er eenigen de hand aan 't krygszwaard slaan,
 Gezind om door dien klem myn rechten vóór te staan.

POLINSKI.

Kunt ge ook noch op het hart van 't oorlogsvolk vertrouwen?

ZAMOLESKO.

Ja, 'k mag het leger als myn' grootsten steun beschouwen;
 Dat heldenvolk, door my op 't roemryk pad van eer
 Bestendig voortgeleid, verwinnend' keer op keer,
 Zal my, naar ik verwacht, zyn dankbre hulp betoonen.

En

En myn gelauwerd hoofd met eedler sierfel kroonen;
Reeds staat eene oorlogsbende op mynen wenk gereed.

POLINSKI.

Ontdek my nu, mynheer! welk een ontwerp gy smeed,
En reken op myn' arm, die 't stout zal onderschragen.

ZAMOLESKO.

Door Sigismundus-zelv' hoop ik daarin te slagen.
Verneem dan.... Maar, myn vriend! wy worden hier bespied:
'k Zie Ladislaüs ons genaken in 't verschiet:
Verlaten wy dit oord, om veilig saam' te spreken.

Tegen de eedgenooten.

Verspreid u in het bosch, toest in deze ommestrecken;
Ik zal u dáár de leus des aanvals doen verstaan.
Nooit, als ik u bestier, kan u de zege ontgaan.

Zy vertrekken.

TWEDE TOONEEL.

LADISLAÛS, KOLMAR, SOLDATEN;
daarna SIGISMUNDUS.

LADISLAÛS, *hen naziende.*

't Is Zamolesko zelf: hy schynt myn oog te vreezen!
Polinski is by hem!.... Wat mag hun oogmerk wezen?
Wat of hen samenriep by dezen torenmuur,
Waar die rampzaalge prins noch sluimert in dit uur?
Ik zie Polinski nooit, of voed een achterdenken
Dat hy omtrent den vorst wellicht zyn trouw durft krenken:

De

De stem van 't zelfbelang geld meest op zyn gemoed,
En licht dat zyne ziel onëedle ontwerpen voed.

KOLMAR.

De koning acht hem hoog; doch schoon gy hem met reden
Verdenken mogt, mynheer! van list en trouwloosheden,
Wat zou een edelman, gering van rang als hy,
Ooit kunnen onderstaan ten val der heerschappy?

LADISLAÛS.

Is Zamolesko 't hoofd, dat opstand kan verwekken,
Polinski kan ten arm aan 't vloekgespan verstrekken:
Men duchte en hoofd en arm, en geve op alles acht;
Zy waren hier verzeld. . . . Myn Kolmar! laat dees wacht
In onze afwezigheid den toren wél bewaken,
En gy, ga thans den prins uit zynen kerker slaken.

*Kolmar opent den toren, waarin Sigismundus, in
hevige gemoedsbewegingen, slapende word gezien.*

KOLMAR, *te rug keerende.*

Hy sluimert, die rampzaalge, en 't brein, geheel ontroerd,
Word thans noch, in den droom, door felle drift vervoerd.
'k Vrees zyne ontwaking. . . .

LADISLAÛS.

Ach! zyn toestand is afgrysslyk!
Myn pligten, waarde vrind! zyn niet min' wreed en yslyk!

SIGISMUNDUS, *slapende.*

Onzalig vader! beef voor myne woede! En gy,
ó Ladislaüs! sterf!

LADISLAÛS, *tegen Kolmar.*

Noch dreigt die wreedäart my!

E

SIGISMUNDUS, *flapende.*

ô Wraak! ô zoete wraak!... ô Troon, al myn begeeren!...
 Wie wederspreekt my?... Knielt!... Elk moet myn groot-
 Hoe! ben ik geen monarch?.... (heid eeren....

LADISLAÛS, *als voren.*

Zyn hoogmoed kent geen toom:
 Zó is dan 's menschen aart zelfs blykbaar in den droom!

SIGISMUNDUS, *flapende.*

Natuur en heilig recht! gy word verkracht!... Barbaren!
 Gy moord me! ik sterf!....

*Hy maakt eene hevige stuiptrekking,**en ontwaakt.*

(sparen!....

Maar, hoe! 'k zie dan my 't leven
 Het doodzweet breekt my uit... Myne afgematte kracht....
 Het was dan slechts een droom!....

Zyne ketenen ontwarende.

ô Schrik!... ô Hemelmagt!

Wat zie ik? waak ik wel?.... Hoe! kluisters als te voren!....

Angstvallig rondziende en opryzende.

De grootſche zaal hervormd in d'akligdonkrentoren!....

Hy treed uit den toren vóórwaarts.

Het eigenst eenzaam bosch en rotzig oord, alwaar....

Ladisláüs en Kolmar ziende.

Gy, Ladisláüs! hier! gy, Kolmar! óók!.... Hoe naar
 Is myne ontwaking dan, indien voor 't minst bydezen
 Geen droom myn' geest verblind en ik mag wakend wezen!

*Hy zet zich neêrſlagtig neder op eene zoden-
 bank, vóórään op het tooneel.*

LADISLAÛS, *tegen Kolmar, ter zyde.*

Met weêrzin veins ik thans.

Tegen Sigismundus.

Gy waakt; maar welk een smart

Beving u in den slaap, en maakt uw brein verward?

Wat akelige droom beroert geheel uw zinnen?

SIGISMUNDUS, *hem sterk aanzieude.*

Neen! myn verwondering laat zich niet overwinnen!

Dorst ge andermaal uw' prins in slaafsch ketens slaan?

LADISLAÛS.

Wie? gy myn prins! Wat wil dees onbezonnen waan?

Welk een verbystering doet u dit denkbeeld kweken?

Ach, Sigismund'! . . .

SIGISMUNDUS, *driftig opstaande.*

Is my niet alles klaar gebleken?

Zag ik, op 't vorstlyk slot, my niet omringd van eer?

Is Polens ryksmonarch myn vader dan niet meer?

LADISLAÛS.

Kunt gy gelooven. . . .?

SIGISMUNDUS.

Ja! ik ben uit hém gesproken;

Die vader, zó ontáart, heeft vruchtloos my verstooten.

LADISLAÛS.

'k Begryp uw reednen niet. Een wonder droombeeld heeft

De dwaling voortgebracht waaraan ge u overgeeft.

Ontdek my alles hier; en laat myne ondervinding

U rukken, ó myn zoon! uit uwe geesverblindings.

SIGISMUNDUS, *na een oogenblik overpeinzens.*

Eendroombeeld, zegt gy my!... Ach! 't kan niet anders zyn:
Gewis wierd ik misleid door slaapbedrog en schyn....
Hoe! ramp en zegen, die den sterfling overkomen,
Zyn dus niets anders dan bedriegelyke droomen!....

Verneemt wat my ontroert, en oordeelt of met recht
Myn ziel noch heden zich aan 't kwellend denkbeeld hecht.
'k Beyond my, naar ik dacht, op 't lustslot van den koning,
Waar ik omgeven wierd van grootfche praalvertooning,
Waar ftreelend toongeluid my by de ontwaking trof,
En ik myn' luister paarde aan al den glans van 't hof.
Een rei van eedlen stond by mynen zetel vaardig
Tot nedrig eerbewys, myn' rang en grootheid waardig:
Gy, Kolmar! waart 'er by, en deed my hulde en eer;
Gy, Ladislaüs! zélf boogt mede u voor my neér;
Gynoemde my „uw' prins,” deed my een zwaard bekomen,
En meldde dat de vorst me als zoon had aangenomen,
Als erfgenaam zyns ryks, ja dat weldra myn hand
Ten deel verwerven zou den fcepter van dit land;
Laureska-zelf, ó vreugd! kwam óók myn oog te voren,
En uw beminde telg wierd my ter bruid beschoren.
In 't eind' verfcheen de vorst, en by den hooffchen floet
Prins Zamolesko, trotsch op zyn geboorte en moed:
Wat prachtig fchouwfpel trof me, in die volfchoone ftondent
'k Ontwaarde een glorzucht, door my nooit ondervonden;
Die hofvergadering was zó betoovrend fchoon!....
De koning deed, voor my, reeds afftand van zyn kroon;
Maar Zamolesko, flout, tot miltzucht aangedreven,

Hoonde en den vorst en my, en deed van toorn' my beven ;
 Ja myn getergde vuist, die gy in tyds weêrhiel,
 Had dien verrader schier, voor'toog van't hof, ontzield.

LADISLAÛS.

Ziedaar uw woeste drift!... Wel! doe my verder hooren
 Wat ge in dien droom mogt zien, wat lot u wierd beschoren.

SIGISMUNDUS.

De koning, om elks hart, door onrust aangespoord,
 Te brengen tot ontzag, verklaarde, met één woord,
 My voor zyn' eigen zoon, sints de eerste levensdagen
 Verbannen, en gedoemd een slaafsche boei te dragen....

LADISLAÛS, *met drift.*

En wat toch was 't gevolg van zulk een' blyden keer?
 Gewis heeft uw gemoed, van aart zo groot als teêr,
 Terstond natuur verhoord, en, kennende u thans nader,
 Vloogt gy géwis in d' arm van dien beminden vader?

SIGISMUNDUS, *met bedeedsheid.*

Neen!... Onbezuisd in woede, op't hooren van die maar',
 Wierd ik geen tedre drift, maar zucht tot wraak, gewaar:
 Ik schold den vorst, ja dreigde en hem en u te straffen...
 Helaas! 'k zag my te ras een billyk loon verschaffen:
 Ontwapend, weggesleept, door 's konings oorlogslieën,
 Mogt ik geen schaduw' meer van al myn grootheid zien.

LADISLAÛS.

Ondankbre!

SIGISMUNDUS.

Ik bloos, mynheer! na't geen ik kenbaar maakte,
 Dat ik, al waar't een droom, zo verr' myn' pligt verzaakte.

LADISLAÛS.

Ik moet hieruit vermoên, gy duid dit sprekend aan,
Dat gy, ook wakend' zelfs, naar ons verderf zoud staan.

SIGISMUNDUS, *met afschrik.*

Wee my!... Maar, waakte ik niet? Heeft inderdaad een logen,
Door 't werkzaam brein geteeld, zó sterk myn ziel bedrogen?
'k Herzag, verbeeldde ik my, 'k herkende de eigen zaal,
Waar myne kindsheid ééns, omringd van eere en praal,
Gelukkig spelen mogt, waar ik uzelv' aanschouwde.....
Maar, neen! gy wilt dat ik zulks voor een dwalinghoude.
Zeg my, in 's Hemels naam, hoe toch of 't wezen mag
Dat die herinnering my foltert dezen dag?

LADISLAÛS.

Zy is alléén 't gevolg der neiging uwer zinnen:
Eerzuchtig, ja zelfs trotsch, kunt gy die niet verwinnen:
Zie daar 't geheim.

SIGISMUNDUS.

Maar, spreek! zag ik niet beden my
Door 's konings gunst verlost uit myne slaverny?
Heeft hy, op deze plaats, my niet van boei ontheven?

LADISLAÛS.

'k Erken 't.

SIGISMUNDUS, *fier.*

Waaröm moet ik dan weér gekluisterd leven?

LADISLAÛS.

De vorst begeerde 't zó: zyn wil wierd my gemeld:
Men heeft, in uwen slaap, uw vuist in boei gekneld.
Draag met geduld uw lot: myn zoon! het kan verkeeren.

SIGISMUNDUS, *met opwellende gramschap.*

Is dit die koning nu, wiens goedheid ik moest eeren!
En wie zyt gy, barbaar! dat ge, op zyn' wenk gereed,
Als slaaf van zyn geboon, alle onrecht u vermeet?

LADISLAÛS.

Gy hoont my dan op nieuw, my, uwen tweeden vader!

SIGISMUNDUS.

Wat vaders! Hemel, ach!... U tree ik smeekend' nader,
ó Opperste Monarch, die, van uw' hoogen troon,
Op de onschuld nederziet, haar wreekt van leed en hoont!
Kort myne dagen af, wil myne banden slaken,
En doe my, door de dood, uit 's levens droom ontwaken!

Laureska gewaar wordende.

Hoel 'k zie Laureska hier!

D E R D E T O O N E E L.

DE VORIGEN, LAURESKA.

LADISLAÛS.

Myn kind! waarom wend gy
Uw schreden herwaart heen, schoon 't me ongevallig zy?

Met eene zachte stem.

Zorg dat ge ons niet verrade, en spaar des jonglings harte.

SIGISMUNDUS.

Komt ge, als een heilbodin, my troosten in myn smarte?
Kent ge al myn ongeluk?

E 4

LAU-

LAURESKA, *teder.*

Helaas! wie is op de aard'
Gevoeliger dan ik voor 't leed dat u bezwaart?

SIGISMUNDUS.

Laureska! gy weet niet wat ik op nieuw moet lyden:
'k Zag, voor één oogenblik, van ketens my bevryden;
Ik droomde my ten top van alle heil en eer:
Thans ben ik weder slaaf en buig in 't stof my neêr.

LAURESKA.

Ach! laat de hoop...

SIGISMUNDUS, *somber.*

De hoop! ô Neen! in myne elenden
Bestaat de hoop niet meer; de dood zal 't leed doen enden.
Kom ras, gewenschte dood! gy baart myn ziel geen schrik:
'Er is voor my geen heil dan 's levens jongste snik!

LADISLAÛS.

Gy moogt u niet aan 't beeld dier sombre wanhoop hechten:
Zy strekt tot 's Hemels hoon, en krenkt zyn heilge rechten;
Zyn magt is onbegrensd, zyn goedheid is 't niet min';
Hy onderwerpt zich nooit aan 's menschen dwazen zin;
Gebieder van de dood zowel als van het leven,
Heeft hy ter zyner eer' het aanzyn ons gegeven;
En de Oppermajesteit, beschikster van ons lot,
Gedoogt niet dat de mensch zich aanzie voor een' god.

SIGISMUNDUS, *zich in zyne armen werpende.*

Myn vader! ja, uw taal stelt weêr myn hart te vreden.
Wat is de sterfling groot die de inspraak volgt der reden!
Hoe laag acht ik myzely', dat ik my, keer op keer,

Voor

Voor myner driften juk gelyk een slaaf verneër!.....

Tegen Laureska.

Uw minzaam oog vooräl temt myne woeste zinnen:
 'k Behoef slechts u te zien, om méér de deugd te minnen;
 Meestresse myner ziel! uw lieflyke adem doet
 Op ééns de kalmte ontstaan in myn ontrust gemoed.

Tegen Ladislaüs.

ó! Laat my levenslang gekluisterd in dien toren,
 Zo my slechts voor altoos haar byzyn zy beschoren!

LAURESKA.

Waaróm zou zó veel deugd, welwaard' een beter loon,
 Voor eeuwig zyn miskend, verftoken van den troón?

SIGISMUNDUS, met veel drift.

Den troon, zegt gy!... ó Ja! ik moest den troon bestygen....
 Ach! weet ge iets van myn lot, wil't my dan niet verzwygen!
 Dees wreedäarts houden't all' omsluijerd voor myn' geest;
 Uw vader zegt, myn rang is enkel droom geweest.
 Spreek, spreek! verheel my niets! ondek my....

LADISLAÜS, tegen zyne dochter, ter zyde.

Neen, keer we.

LAURESKA.

(der....)

Ach! voor dit hard bedwang is myne ziel te teder.
 Verneem....

LADISLAÜS, op een' gestrengen toon.

Noch eens, vertrek!

SIGISMUNDUS.

Verbied gy 't spreken haar?

'Er is een groot geheim; haar angst vóórspelt my 't klaar.

Tegen Laureska, die vertrekken wil.

Toef! meld me een' samenhang van gruwzame euvel daden...

Men hoort eene kreet in het bosch.

LADISLAÛS.

Wat woest gerucht....?

KOLMAR.

Mynheer! wy zyn gèwis verraden:

Zie hoe dat eerloos rot, oproerig in gedrag....

VIERDE TOONEEL.

DE VORIGEN, ZAMOLESKO, POLINSKI,
EEDGENOOTEN.

*De eedgenooten komen van alle kanten te voorschyn, en
ontwapenen de soldaten; Zamolesko zet Ladislaüs, en
Polinski Kolmar het zwaard op de borst.*

DE EEDGENOOTEN.

Prius Sigismundus leev'!

SIGISMUNDUS, *met verbazing.*

Wat hoor ik!

LAURESKA.

Hemel! ach!...

LADISLAÛS.

Verraders!....

LAURESKA, *haar' vader beschermende.*

Treft eerst my!

SIGISMUNDUS.

Hoe! Zamolesko!....

ZAMOLESKO, *terwyl hy zich van Ladislaüs
verwydert.*

Snoode

En zwakke gryzäart! neen, vrees niet dat ik u doode:
Dees jongling, dien gy boeide en tergt door veinzery,
Zal, als hy koning is, u loonen naar waardy.

SIGISMUNDUS, *met toenemende verbazing.*

'k Heb, edelmoedig prins! u door myn taal beleedigd;
En myn gefchonden recht word hier door u verdedigd!

ZAMOLESKO, *tegen de eedgenooten.*

Ontketent hem.

Zy ontketenen Sigismundus.

SIGISMUNDUS.

Is 't weér niets dan een blyde droom?....

ZAMOLESKO.

Neen! 'k huldig u als vorst.

*Zamolesko, Polinski en de eedgenooten knielen
voor Sigismundus.*

SIGISMUNDUS.

Ryst allen op.... Ik schroom

Dat aklig waarheidslicht dees geestbegoogchling ende....

In woede, tegen Ladislaüs.

Mislaider, die altyd als koningszoon my kende,
En thans ten tweede maal' dit hebt ontveinsd voor my!
Beef, beef, zo ik my wreek' van uw verradery!
Is dit dat droombedrog, waardoor ik my verbeeldde

Ten

Ten troon te zyn benoemd, en dwaas myn' hoogmoed stréel-
 Men vreesde myne woede, en daarom schonk uw hand (de?
 My dat bedwelmend vocht, beneevlend' myn verstand:
 Ha, snoode! ducht te recht den blikfemschicht dier woede!...
 Dus was dan die monarch, voor wien ik eerbied voedde,
 Myn vader inderdaad; en zyn verbasterd hart
 Verstiet my andermaal en wrocht me een nieuwe smart!
 Wee hem, indien hy weér myne oogen komt te voren!
 'k Zal de inspraak der natuur niet min' dan hy versmooren!
 O Ja! ik zal welhaast bewyzen, door zyn straf,
 Dat my een monster telde en al zyn wreedheid gaf!

LAURESKA, *zich aan zyne voeten willende werpen.*
 Ach, vorst!....

LADISLAÛS, *haar zulks belettende.*

Hou stand! en bloos hem dezen naam te geven.
Met bedaardheid en waardigheid.

Sla toe! 't geweld maakt thans u meester van myn leven;
 Doch wacht niet dat ik my voor u verneder', neen:
 Gy zyt myn koning niet; uw vader is 't alléén.

Op Zamolesko wyzende.

Volg d'eerloozen raad van dezen rustverstoorder,
 Wiens list uw' val bedoelt; welân! word koningsmoorder,
 Ja vadermoorder zelfs! wees door geen schrik bestormd:
 Het schynt toch dat ge alleen tot gruwlen zyt gevormd!
 Laat 's vaders bloedig lyk ten eersten trap verstrekken
 Waarlangs ge uw' troon beklimt! ga verders u bevelken
 Met 's volks onschuldig bloed, ja stel daarin uw' roem,
 Opdat u 't nageslacht den Poolfchen Nero noem'!

Gy toonde menigwerf wat affchrik u deed beven,
 Wanneer ik Romes beul u maalde naar het leven:
 Volg hem in boosheid naar, terg óók de Hemelmagt,
 En word, als hy, de vloek van 't menschelyk geflacht!

SIGISMUNDUS, *zyn gelaat afwendende.*

ó Gruwell....

ZAMOLESKO.

Laat gy, prins! door drogreën u belagen?
 Kan zyn welfprekendheid uw' fieren moed vertzagen?
 Wie Ladislaüs kent, weet dat ten éénemaal
 Zyn mond en zyne ziel verschillend zyn in taal.
 Hy hoont me en fchend myn trouw, doch ik verächt zyn

LADISLAÜS, *met veröntwaardiging.* (Spreeken.

Onwaardig mitling!....

SIGISMUNDUS.

Zwyg! zyn deugd is my gebleken.

Op eene gebiedende wyze.

Vertrek terftond van hier, en wacht op myn geboën,
 Tot myn rechtvaardigheid u dagvaard' voor den troon.

LADISLAÜS.

Ik zal dáár flechts, ó prins! op 's konings wil verfchynen.

SIGISMUNDUS, *toornig.*

Hoel....

LAURESKA.

Wreedeluw haat doet reeds myn teér gevoel verdwynen,
 Vrees dat eerlang myn haat dien overtreffen zal,
 Als ik den Hemel smeek' dat hy u breng' ten val!

Zy vertrekt, van haren vader en Kolmar verzeld.

VTF.

78 SIGISMUNDUS,
V T F D E T O O N E E L.

SIGISMUNDUS, ZAMOLESKO, POLINSKI,
EEDGENOOTEN.

SIGISMUNDUS.

(ken....

Laireska!.... Vrinden, ach! gy ziet myn' moed verkloec-
Zo zy me ooit haten kon, zou ik de kroon vervloeken!
Wat baatte, zonder haar, my kroon en levenslicht?
Men volge haar!....

ZAMOLESKO.

Kan 't zyn! uwe eedle fierheid zwicht!
Waar is uw glorizucht, waar is uw wraakzucht tevens?
Een vrouw verduistert dan den schoonsten stond uws levens!
Gy zyt noch niet gekroond, en reeds verlaaft zy u!
'k Ontnam uw vuist de boei, en torscht uw ziel die nu!....
Kom, prins! verlies geen tyd, geen dierbare oogenblikken:
Uw' vader en den raad moet ge éénslags doen verschrikken;
Verschyn als 't Bliksemvuur, dat, eer men 't noch vermoed,
Gelyk treft men den slag, en alles zet in gloed.

POLINSKI.

Ja, kom, doorluchte prins! doe ons ontwerp gelukken,
En poog, aan 't hoofd van 't heir, de hoofdstad in te rukken:
Plant dáár uw zegevaan; en, meester van dien wal,
Is 't zeker dat men u tot heerscher kiezen zal.
Maak staat op onzen moed, op onze trouwbetooning.

ZAMOLESKO.

Begeerde ik vorst te zyn, thans wensch ik ú tot koning.

SIGISMUNDUS, *met levendigheid.*

Welân, getrouwen! volgt, en ondersteunt myn zaak!
'k Weet niet wat meest my spoort, de glori, of de wraak.
Thans moet ik reden, liefde en zagt gevoel versmooren:
Als ik gelukkig ben, zal ik de deugd verhooren;
En, is het leven niets dan ydle droom en schyn,
Ik wil voor 't minst dien droom doen myner waardigzyn.

Einde des vierden bedryfs.

 V Y F D E B E D R Y F.

*Het tooneel verbeeld de zelfde zaal van het derde bedryf.
Het is avond: de zaal is verlicht.*

E E R S T E T O O N E E L.

DE KONING, KOLMAR, LYFWACHTEN.

DE KONING.

All' wat gy hebt gemeld moet mynen toorne ontsteken:
Hoe! Zamolesko zélf diens woestäärts boei verbreken!
En Sigismundus, trotsch dat hem elks hulde blyk',
My dingen naar de kroon en 't leven te gelyk!
Zie daar hetgeen ik vreesde: ik wilde een' pligtversmader
Verhindren dat hy woedde op 't hart van zynen vader:
Onnutte vóórzorg! ach! ikzelf, ik wrocht myn' val...
Neen, Kolmar! ducht geenszins dat ik bezwyken zal:
'kHad gaarn'het bloed gespaard der'schuldlooze onderdanen;
Doch, zo't verblinde volk zich voegt by's muiters vanen,
Spar ik hun bloed niet meer, en blusch daarin weldra
't Ontstoken oproervuur, eer 't verder oversla.
Zyn reeds myne oorlogslieën omstreeks dit slot genaderd?

KOLMAR.

Vorst! Ladislaüs vlyt heeft all' byéén vergaderd

Wat

Wat nóch uw wetten eert en u zyn trouw verpand:
 Dees muren zyn alreé bezet aan allen kant.
 Intusfchen, 't baart my vrees dat Zamoleskoos pogen
 Het grootste deel van 't heir ontrukke aan uw vermogen,
 En aanvoer' tégen u, om dus uw' woesten zoon
 Een' weg te banen tot den vaderlyken troon;
 Reeds zyn zy, naar men zegt, ter hoofdstad ingedrongen.

DE KONING. (gen:

Trouwloozen! 'k word vergeefs door uw verraad bespron-
 Ontäarte zoon, nooit moé van 't onnatuurlykst woén!
 Uw hoofd zal 't eerst van all' myn strenge wraak voldoen!

KOLMAR.

Ach, vorst! verschoon dien prins, verleid door een' verrader!
 Hy wapent zich gewis niet tegen zynen vader
 Dan op den raad van hem, wiens loze taal zyn jeugd...

DE KONING.

Neen! spreek geen snoodäart voor die spot met eer en deugd.
 Hoel 't is Polinski dan, op wien ik my vertrouwde,
 Die, meldende elk geheim, my al dit onheil brouwde!
 Dat monster!.... Kolmar! ga, en geef op alles acht:
 Van 't geen uw trouw verneemt zy my bericht gebragt.

T W E E D E T O O N E E L.

DE KONING, LYFWACHTEN.

DE KONING, *zich in een' armstoel werpende.*
Misdadig drietal, dat, door gruwlen saamverbonden,
 Op 't puin van mynen rang uw grootheid poogt te gronden!

F

Zo

Zo's Hemels recht de zege aan mynen arm verleent,
Weest dan in 't wanbedryf en in de dood vereënd!

Na eene wyl zwygens.

Maar, myn verwondering laat zich noch niet betoomen:
Heeft Zamolesko dan zyn' aanslag ondernomen
Ter gunst van eenen prins wiens aanzyn hy vervloekt?
Neen! 't is ontwyfelbaar dat hy zichzelven zoekt
Te vesten in 't bewint, en 't oogmerk van dien snooden
Is zoon en vader door elkanders vuist te dooden;
Hy valt gewis eerlang zyn' medestander aan,
En kroont zyn offer wel, maar 't is om 't neêr te slaan.
Ikzelf zal't vellen, ja!... Hoe! Sigismund' zou sneven!...
Heb ik, als vader, niet het eerst natuur misdreven?
Ben ik het niet, die hem zó hoogst vervolgen maak'?
De wroeging moord myn hart, en vlamt dat hart naar wraak!
Nochtans, het is myn pligt dat ik den muiter straffe,
Een' vadermoord vóórkome, als vorst my recht verschaffe:
Het is gedaan! myn arm velt haast d' ondankbren neêr,
En, heb ik hem bemind, thans haat ik hem te méêr.

Hy staat op en wil vertrekken.

DERDE TOONEEL.

DE KONING, LAURESKA, LYFWACHTEN.

LAURESKA, *driftig inkomende, en zich aan
'skonings voeten werpende.*

Geboonde ryksmonarch! niet min' beleedigd vader!
Ver-

Vergun dat ik uw kniën als droeve sneekster nader!
 Indien ik Kolmars woord, helaas! vertrouwen moet,
 Doemt ge uwen zoon ten val en dorst gy naar zyn bloed:
 ó Schrik!.... Ach! ik beken, hy maakte zich misdadig;
 Maar is een vader ooit als rechter ongenadig?
 Daarby, word niet zyn jeugd, vol onërvarenheid,
 Door Zamoleskoos list en eigen drift verleid?
 Zaagt gy niet, dezen dag, zyn deugd en eedle zeden?
 Behaagde hy u niet om fiere uitmuntendheden?
 Zyn aart is woest en trotsch, maar zyne ziel is groot,
 En hy verzaakt geenszins het bloed waaruit hy sproot.
 Schenk hem genade, ó vorst! en wil uw hooge jaren
 Een' steun, een' toeverlaat, een' troost in 't leed, besparen!
 Beroof uzelfen niet van dien hervonden zoon,
 Dien gy, naar 't schein, herriept van uit de nacht der doon!

DE KONING, *haar ophessende.* (wreed en

Rys, myn Laureska! rys!.... Waartoe beschermt ge een'
 Die doof is voor natuur en blind voor 't licht der reden?
 Wat smeekt ge dat ik hem genade schenken zal?
 Wie weet of ik niet zélf in zyne handen vall',
 En dus van zyn genade eerlang hier af moet hangen?
 Wat zeg ik! raak ik ooit in 's monsters boei gevangen,
 Dan is myn dood bepaald: hy zal, door doller wraak,
 Straks in zyn' vaders bloed zich baden met vermaak.

LAURESKA, *met afschrik.*

Wie? hy!... Geloof dit nooit: natuur behoud haar rechten.
 De heilge banden, die u beiden samenhechten,
 Zyn borgen dat ge elkaër zult sparen t' allen tyd'.

Myn koning! andermaal, dewyl gy vader zyt,
Smeek ik, voor u in 't stof....!

Zy wil zich weder voor hem nederwerpen.

DE KONING, *haar zulks belettende.*

Genoeg! uw tedre klagten

Doen myn verbitterd hart zyn streng besluit verzagten:
Zo ik, door 's Hemels gunst, dien muitling overwinn',
Tree' hy, ('t voldoet myn wraak,) op nieuw ten kerker in:
Voor eeuwig blyv' hy dáár geketend als te voren.
Nooit moest hy zyn ontrukkt aan d'akeligen toren:
Dit was myn dwaling; maar nóch kan die zyn hersteld.
Reeds had ik myn ontwerp den achtbren raad gemeld;
Reeds stemde hy daarin, en toonde zich te vreden
Dat de onverlaat, na my, den rykstroon op zou treden;
Dan, ach! zyn laafte feit maakt hem onwaard' myn kroon
Te erlangen, ja den naam te dragen van myn' zoon.
Gy, edle schoone, ó telg des trouwsten myner vrinden!
Gy zoud myn dochter zyn: 'k zal nóch in u die vinden;
En uwe lieve jeugd, daar ik my grafwaart krom,
Streck' nóch ten zoeten troost aan mynen ouderdom!
Mogt ik slechts uwe deugd door mynen scepter loonen!

LAURESKA.

Ik kan naar waarde, ó vorst! geen dankbaarheid betoonen
Voor 't edel gunstbewys van uwe majesteit:
Och! smaakte uw zoon, met my, dees goedertierenheid!...

V I E R D E T O O N E E L.

DE VORIGEN, LADISLAÛS.

LADISLAÛS.

Vorst! uw gevaar groeit aan: de snoode opstandelingen,
 Die, door het heir gesterkt, hun stout ontwerp voldingen,
 Zyn reeds, met krygstriömf, ter hoofdstad ingerukt,
 Waar hen niet min' de zege op 't hart des volks gelukt:
 Dit meldde een oorlogsmann, die zich den weg mogt banen
 Naar dit bedreigd kasteel, en trouw blyft aan uw vanen.
 Prins Sigismundus is, door meest de burgery,
 Tot koning reeds verklaard en voert de heerschappy;
 Zyn wraakzucht kent geen perk: zelfs wil hy in dees muren
 Zyn' vader 't wreed gevolg dier wraakzucht doen verduren,
 En Zamolesko, loos op grawlen afgericht,
 Vuurt noch dien woestäart aan ter schending van zyn' pligt.

LAURESKA.

ô Hemel!

DE KONING.

Gy hoort zélf wat ik van hem moet vreezen.

Welnu! zou die barbaar my heilig kunnen wezen?

Voor hem dan smeekte gy!... Voortään een vloek der aard',

Is hy zowel uw liefde als myn genade onwaard'.

'k Zweer dat, zodra hy my voor de oogen durft verschynen,

Op nieuw zyn vorstenrang zal als een droom verdwynen!

LADISLAÛS.

Uw toorne is billyk, vorst! en word te véél gefard.

Ach! dreef hy my alléén den moorddolk in het hart,
 Ik zou myn' voedsterling in 't sterven dit vergeven;
 Maar snood te dingen naar zyn' eigen vaders leven;
 Hem smadelyk de kroon te rukken van het hoofd;
 Te toonen dat natuur is in zyn ziel verdoofd;
 Te planten de oproervaan; der burgren bloed te plengen!
 Neen! aardsch noch hemelsch recht kan zó veel kwaads ge-
 Die gruwlen smooren al de deernis myns gemoeds. (hengen;
 Het vaderland eischt wraak voor elken droppel bloeds.

LAURESKA.

Gy óók, myn vader! tracht u op dien prins te wreken,
 Wiens deugd, wiens dankbaarheid, zó vaak u is gebleken!
 Gy wilt dat hy de schuld van andren boeten zal,
 Terwyl het eerloost rot hemzelve sleept ten val!
 Ik ben 't alléén, wie hy noch deernis mag verwekken;
 Helaas! ik dan alléén moet hem ter vóórspraak strekken!

In vervoering.

Gy, die myn opperheer, gy, die myn vader zyt!
 Waaróm beticht gy hem wiens gramschap u bestryd?
 Verwondert u zyn woede, als hy, door list en logen,
 Zich vond tot tweewerf toe omtrent zyn lot bedrogen?
 Waar is de sterfling dan, die, vol van jeugdig vuur,
 Fier op de rechten, hem geschonken door natuur,
 Door glorizucht gespoord, door driften fel gedreven,
 Zich koel zou hoonen zien, en niet ter wraak zou streven?
 Ja, gy hebt hem gehoond, gy griefde een eerziek hart;
 Gy hebt een' grammen leeuw in zyne boei getart:
 Hy brak zyn keten los, laat zich niet meer betoomen,

En

En zyn verhitte woede is thans voor elk te schroomen.
 Beeft dat hy u verscheur! beeft dat hy 't all' verzaak',
 En van het Poolfche ryk een bloedig moordhol maak'!
 Gy beiden, zo hy u den klaauw in 't hart mogt drukken,
 Gy zyt 'er oorzaak yan, gy wrocht zyne ongelukken!

LADISLAÛS, *op een' gestrengen toon.*

Laureska! hoel vergeet ge, als gy dus onbedacht
 Den wreedâart, dien gy mint, hier vry te pleiten tracht,
 En de euveldaên verschoont die hy vermenigvuldigt,
 Wat eerbied gy uw' vorst en vader zyt verschuldigd?

LAURESKA, *tot zichzelfe te rug gekeerd.*

ô Vorst! ô vader! acht vergeeft dees schampre taal!...

DE KONING.

Myn kind! uw wanhoop sprak, vervoerde u t'éénemaal';
 En uwe smart.... Maar, hoel 'k zie Kolmar angstig keeren!

V Y F D E T O O N N E E L.

DE VORIGEN, KOLMAR,

KOLMAR, *driftig naderende.*

Myn koning! zo gy noch uw leven wilt verweeren,
 Verschyn straks op den wal, en vuur uw krygsliên aan;
 Of liever, poog dit slot langs 't heimlyk pad te ontgaan,
 Zo. ge in uw' vyânds hand u niet wilt overgeven.

DE KONING.

Wat zegt gy! vlugten, ik!... Wat onheil doet u beven?

LADISLAÛS.

Wat zaagt gy, Kolmar? Spreek!

KOLMAR.

De naderende nacht

Begunstigde op den togt der eedgenooten magt:
 Dóór duistre bosfchen heen verzameld óm dees muren,
 Vertoont zy zich op ééns, by 't licht der fakkelvuren,
 En zend haar muitkreet op, en, 't moordftaal in de hand,
 Voert zy de ladders aan, en klimt aan allen kant;
 Prins Sigismundus zélf en Zamolesko tevens
 Zyn aan der ftydren hoofd, Polinski is 'er nevens:
 Uw krygsvolk, dat vergeefs die heirmagt gaat te keer,
 Ontmoedigd, bied haar flechts een' flaauwen tegenweer.
 Red dan uw dagen, vorst! en laat my de eer verwerven
 Dat ik uw' aftogt dekke, en vechtend' hier moog' fterven!

DE KONING.

Getrouwe vrind! waan niet dat ik u laf verlaat',
 En zélf niet sneuflen durv' ter redding van den ftaat.
 Deze arm, in vroeger tyd de fchrik van 's vyānds magten,
 Schoon ftam door ouderdom, is noch niet zonder krachten:
 'k Zal die doen zien ten val van 't eerloos fchelmenrot.

LADISLAÛS.

Laat my de zorgen ter verweering van dit flot,
 Ó Koning! en blyf hier uw dierbaar leven sparen,
 Zó heilzaam voor den ftaat, by 't groeijen der gevaren.
 Soldaten! ftrekt uw' vorst ten bolwerk in den nood.
 Ik vlieg....

LAU-

LAURESKA, *hem wederhoudende.*

Myn vader! ach! stelt ge uwen boezem bloot
Aan 't vreeslyk moordgeweer dier woeste miltgezinden?
Waar zal, indien gy sneeft, uw dochter toevlugt vinden?

LADISLAÛS, *op den koning wyzende.*

Waar? Aan dat hart, myn kind! Ô ja! 't vergoed u 't myn':
's Lands vader zal voor u een tweede vader zyn.
Weêrhou my niet: ik moet....

LAURESKA.

Ik boei me aan uwe schreden!

LADISLAÛS.

De nood eischt spoed. Vaar wel!

Tegen Kolmar.

(*treden.*

Kom, laat ons strydwaart

Men hoort een groot gerucht.

DE KONING.

Ach! 't is te laat!

LAURESKA.

Ô Schrik!....

90 SIGISMUNDUS,
ZESDE TOONEEL.

DE VORIGEN, SIGISMUNDUS, ZAMOLESKO,
EEDGENOOTEN; SOLDATEN,
die toortſen dragen.

Sigismundus en Zamolesko, benevens de eedgenooten en soldaten, treden in, allen met het zwaard in de hand, en omſingelen, door hunne overmagt, Ladislaüs, Kolmar en de hſwachten, die zich vóór den koning hadden geplaatst, waardoor deze eenigzins onzichtbaar blyft. Sigismundus zet zich op den zetel; Laureska is in een armſtoel nedergezegen. Alles vormt te ſamen een ontzettend tafereel.

SIGISMUNDUS, *op een' trotschen toon.*

Myn volk! bedwing uw' moed;
Ik heersch, ik ben voldaan: ſpaar 's overwonlings bloed.

LADISLAÜS.

Rampzaalge! ja, gy heerscht, en 't misdryf mogt u kroonen!

ZAMOLESKO.

Vermeete! leer uw' vorst gepasten eerbied toonen.

SIGISMUNDUS.

Waar is hy, in wiens plaats men my tot rykshoofd koos?

Waar is de ontroonde vorst?

DE KONING, *onverhoeds van tusſchen de krygslie-*
den te voorſchyn tredende.

Hier is hy! zie, en bloos!

SIGISMUNDUS, *door dit gezigt verrast,*
uitroepende :

Myn vader!

DE KONING.

Noem my 't niet!

LAURESKA, *tot zichzelf komende, en zich*
oprichtende.

Waar ben ik? . . . Wat vertooning! . . .

Wat stem trof myn gehoor? . . . Hoe! Sigismundus koning!

SIGISMUNDUS.

Laureska! . . . Ja, ik ben 't, en min alleen de kroon,
Wanneer ik u, naast my, mag plaatsen op den troon.

LAURESKA, *met afgryzing.*

Ik, nevens u, de vrucht der euveldaden plukken!

SIGISMUNDUS.

o Dierbre! moet dan ook uw wreede haat my drukken!

LADISLAÛS.

Raakt u haar liefde, of haat, u, die, ter zelfder uur,

Gevoelloos zyt voor deugd, voor reden en natuur?

Zy zal nooit de uwe zyn!

SIGISMUNDUS, *in gramschap.*

Barbaar! wat doet gy hooren?

Krenkt ge andermaal 't ontzag voor d' eerrang my beschoren?

Ike ken niets dan myn' wil; en, hoe 't u belgen moog',

Ik zal, ondanks uw spyt, haar huwen voor uw oog!

Misleider! myn gezag zal thans geen droombeeld wezen!

Zyne oogen rondslaande.

Zie daar dan nu de plaats, door my bewoond voordezen,

Door

Door my deez' dag herkend!... Ja! ik herken haar weêr:
Geen droom, ô Sigismund'! misleid uw zinnen meer!

Tegen Zamolesko.

Waar toeft Polinski noch? Hy word hier niet vernomen.

ZAMOLESKO.

Myn vorst! Polinski is al srydende omgekomen:
Hy stierf der helden dood.

DE KONING, *met veröntwaardiging.*

Hem voegde een ander lot,

En niet het bed van eer, maar 't schandlyk straffchavot!

SIGISMUNDUS.

Neen! zyn oprecht gemoed kon al die vuige logen,
Die list, waardoor men my verdrukt heeft, niet gedoogen.
Ontääte vader! gy, bewerker van myn leed!
Geef my hier rekenfchap van 't geen gy my misdeed;
Zie tot uw vonnis hier uw' vorst en rechter vaardig:
Verwacht een strenge straf, uw misdaên dubbelwaardig!

LADISLAÛS.

ô Gruwel!

DE KONING, *met veel klem van toon.*

Snoode zoon! of liever, woest gedrocht!

Gy, dien ik vruchteloos in 't kwaad te keeren zocht!
Werpt ge u vermetel op tot rechter van uw' vader?
Tot rechter van uw' vorst? Het gaat te hoog, verrader!
Ik my verlagen, ik, tot rekenfchap aan u!.....

Neen, de aard' heeft zulk een' hoon ons niet vertoond tot nu.
'k Had wroeging, (ik erken 't,) wyl ik u had verstootten,
En 't bloed u hield bedekt waarüit gy waart gesproten;

'k Wil-

'k Wilde, op deez' eigen dag, die dwaling u vergoën,
 En u, in myne plaats, den scepter voeren doen;
 Maar thans gevoel ik niets dan 't spaë berouw my kwellen
 Dat ik, reeds in uw wieg, u niet door 't staal deed vellen:
 Myn heil, myn levensrust, waar' niet door u vernield,
 En 't wordend monster waar' by zyn geboorte ontzield!

Zyne kruin ontblootende.

Zie dit gedrukte hoofd, aanschouw dees gryze haren,
 Besneeuwd door 't onheil, méér dan door de vlugt der jaren;
 Sints lang fierde ik vergeefs, rampzalig op den troon,
 Myn zilvren lokken met de gouden vorstenkroon:
 Welään! verplet dees kruin, sla toe en, doe my sneven!
 Ontroof hém 't aanzyn, die u 't aanzyn heeft gegeven!
 Drink, op uw kroningsfeest, een' vaders rookend bloed!
 Tref! wees ten halve niet verbasterd van gemoed!

LADISLAÛS.

Ja! voeg my óók, tiran! in 't graf by mynen koning!
 Vel trouwen Kolmar óók! Geen deernis, geen verschooning!
 Myn dood is al de dank dien ik van u begeer:
 Hy, die geen vader acht, ontzie geen voedsterheer!
 Gy schynt ontroerd! gewis is 't van hernieuwde woede!
 Waar toeft uw beulendrom? Dat uwe wraak zich spoede!
 Dit dralen stelt u bloot aan d' ommekeer van 't lot.

SIGISMUNDUS, *in verbystering.*

Wat toestand! Hemel! ach!....

ZAMOLESKO.

ó Vorst! gy word bespot,
 Beleedigd, uitgetart! en kunt gy 't noch gedoogen?

Wreek

Wreek uw gefchonden eer, wreek uw miskend vermogen!
 Hoe! heeft myn heldenarm u op den troon gebragt,
 Opdat ik, in myn werk, myzelve zou zien verächt?
 Herdenk al 't geen gy leed van deze moordenaren,
 Wier woede u foltren dorst een lange reeks van jaren;
 Gebie terftond hun straf, vóórkom hun list en dolk:
 Noch ééns, wreek u, wreek my, ja tevens 't gantsche volk!

LAURESKA.

Gy vuurt zyn' bloeddorst aan, ó schandvlek uwer magen!
 En poogt zyn razerny in volle vlam te jagen!
 Gy eischt zyn' vaders val en ook myn' vaders dood!....

Tegen Sigismundus.

Neen, prins! uw fiere ziel was nooit misdadig, fnood:
 Gy kunt verbysterd zyn door woeste driftverheffing,
 Maarnooit vervreemd van eer, van deugd en pligtbezeffing.
 Hoor naar dien wreedäart niet, hoor naar uw hart alléén!
 En, hebt gy me ooit bemind, hoor naar myn stem metéén!

Met vertedering.

Laureska mogt zó vaak uwe opgebruischte zinnen,
 Door kunstelooze taal en gullen raad verwinnen:
 Vergunt gy langer haar die fchoone zege niet
 Dat ze uwe driften kalme en uwe ziel gebied'?
 Ben ik niet meer voor u die tedre gezellinne,
 Die u in 't lyden troostte al ware hartvrindinne?
 Ben ik de geen niet meer, die u wierd toegezegd
 Als 't voorwerp dat uw' wensch bekroonen zou door d'echt?
 Ach! gy vergat dit all', en kunt de liefde smooren;
 Een fcepter kan u méér dan myne hand bekoren!

Wel-

Welnu! ban my geheel uit uwen zin; maar keer
 Tot reden, tot natuur en heilige pligten weér;
 Acht onze vaders hoog, wil beider leven hoeden!
 Uw weérkomst tot de deugd zal me uw gemis vergoeden.

SIGISMUNDUS, met zichtbare aandoening.

Wat godheid spreekt door u, zend uit uw' lieven mond
 Den zagten ademtocht van vrede en heil in 't rond?
 Uw taal, uw minlyk oog, gaat myn bezef te boven,
 En doet me all' wat ik zie sehier weér een' droom gelooven!

Hy richt zich op, en spreekt met eene verheven stem.

Hoort, Polent' helden! hoort, en oordeelt of ge my
 Ten onrecht' plaatste aan 't hoofd van deze heerschappy.
 Getuigen van myn zege, en ook haar deelgenooten!
 Wilr thans getuigen zyn van 't geen ik heb besloten,
 Van myn gerechte wraak om langverduurden hoon:
 Die wraak eischt bloed, en zelfs bevestigt zy myn' troon.
 Te hooren 't zelfbelang, geleden leed te wreken,
 Is eigen aan den mensch die slechts natuur laat spreken;
 Maar wie de reden hoort, den godsdienst gelden doet,
 Vergeeft alle ongelyk, ja loont zelfs kwaad met goed:
 Ik hoor hun beider stem en die der liefde revens....

Ziet toe: 'k wreek op dees wyze al 't ongeluk myns levens.

*Hy treed van den zetel af, en werpt zich aan
 's konings voeten.*

Myn vorst! myn vader! kom, herneem uw' rang en eer:
 'k Leg, met dit zwaard, myn kroon aan uwe voeten neér,
 En huldig u het eerst als wettig' troonbekleeder:
 'k Geef u den staf te rug, geef my myn kluisters weder.

Eene

*Eene algemeene verbazing word onder alle
de aanwezigen bespeurd.*

DE KONING, *met verrukking hem opheffende
en in zyne armen drukkende.*

Wat omkeer!... ô Myn zoon!

LAURESKA.

Welk een verheven aart!

DE KONING.

Behou den scepter, ja! gy zyt dien dubbelwaard'.
Uw minnend hart is my de dierbaarste aller giften.

LADISLAÛS, *op Sigismundus wyzende.*

Zie daar de zegepraal der reden op de driften!
ô Sterfing! dat uw hart dit voorbeeld nooit verzaak':
Wreek u door wél te doen, zie daar de zoetste wraak!

Hy omërmt den prins.

Nu heerscht gy op uzelv': wees vorst!

SIGISMUNDUS, *in tranen.*

Myn tweede vader!

KOLMAR, *hem de hand kuschende.*

Gedoog, doordluchte prins! myn eerbewys te gader.

ZAMOLESKO, *zyne spyt niet meer bedwingende.*

Neen, neen! het is te véél! deez' hoon verduur ik niet.
Lafhartig prins, dien ik gevest' heb in 't gebied!
Zoud ge aan der wetten wraak my magtloos overgeven?

Tegen de soldaten.

Gy, krygslíén, die ik vaak ter glori heb doen streven!
Verklaart, in dezen twist, wiens zaak gy voor wilt staan;
Verkiest of schande of eer!

*Zy scharen zich aan de zyde van Sigismundus
en den koning.*

Ondankbren! my verraên!...

SIGISMUNDUS.

Neen, Zamolesko! ik zal uw beschermer wezen;
Ik win voor u genaê: gy hebt geen straf te vreezen.

ZAMOLESKO, *in woede.*

Genaê voor my! geen straf!... Verâchte slaaf! waant gy
Dat ik my buigen zal voor uwe heerschappy?

Myn staatzucht had alleen ten werktuig u gekozen;

Gy moest haar offer zyn; geen gruwel deed my blozen:

Ik wilde door den zoon den vader zien geveld,

Opdat ik, na hunn' val, wierd in 't bewint gesteld:

Zie daar myn doel: het faalt; en 't is myn wreedste smarte

Dat ik u zie verzoend en éénsgezind van harte.

Gevloekten! ik belagch uw beider gunst en haat!

Gy triômfeert!... De dood strekt my ten toeverlaat!

*Hy dryft zich het zwaard in de borst, en
stort neder.*

SIGISMUNDUS, *met afgryzing.*

Verrader! wilde uw list my in dien srik doen sneven?

ô Hemel! 'k ben gestraft voor 't geen ik heb misdreven!

Hoe naar word ik verlicht!

DE KONING, *op Zamolesko nederziende.*

Het monster is niet meer!

LADISLAÛS.

Zyn dood geeft al den glans aan uwe deugden weêr,

ô Jonge vorst, dien hy door 't eerloost feit dorst hoonen!

Laat thans, indien 't moog' zyn, Laureska u beloonen
Voor d' eelsten zelftriomf, dien prys van myn bestaan.

LAURESKA.

Myn vader! mag ik 't oog op kroon en scepter slaan?

DE KONING, *hare hand met die van Sigismundus
samenvoegende.*

ô Ja! gy zyt die waard': gy doet me een' zoon hervinden;
Geef my een dochter óók; laat liefde u saamverbinden!...
Gaan wy, myn waarde zoon! en deze huwlyksband
Vertoone aan raad en volk de hoop van 't vaderland!

SIGISMUNDUS.

ô Vreugd!... Laureska! hoe! dit heil doet my genoten!...

ô Ladislaüs, roem en voorbeeld aller grooten!

Hoe zal ik ooit myn' dank u toonen naar waardy?

Blyf steeds myn raad en steun, heersch altyd nevens my!

Zorg, als uw wysheidsglans myn dwalend oog beschyne,

Dat myn geluk niet weér gelyk een droom verdwyne!

Alle aardfche heil én vreugd staat aan vernieling bloot;

Ons leven is een droom; de ontwaking is de dood.

1812.

E I N D E.

N A R E D E.

Myn achtlingwaardige vriend, de uitgever van dit stuk, my verzocht hebbende, van het oude bekende treurspel, SIGISMUNDUS, PRINS VAN POLEN, OF HET LEVEN IS EEN DROOM, eenne nieuwe bewerking ten dienste des schouwburgs te ondernemen, heb ik niet kunnen afzyn van aan dat verëerend verzoek te voldoen, en breng hydezen die nieuwe bewerking onder de oogen des publieks. Ik acht noodig omtrent myne wyze van behandeling dezès treurspels, als vry byzonder in zyne foort, cenige ophelderingen in deze narede te geven, doch ik zal zo kortbondig mogelyk trachten te zyn.

Het wysgeerig grondtenkbeeld van dit onderwerp, met myne denkwyze volftrekt overëenkommende, geviel my dadelyk zeer wël; doch ik vond reeds vóór en by de bewerking 'er zwarigheden in, welken byna niet waren te overwinnen. Indien ik alle de ongerymheden der drie oude stukken van den zèlfden naam, (oorsprongkelyk in het Fransch, door De Boisly,) had willen naarsvolgen, ware 'er weinig moete aan vast geweest; dan, men kent te wël myn' sijnak en gevoelen omtrent het tooneeldicht in 't algemeen, en het treurspel in 't byzonder, om niet te begrypen dat ik my daarmede niet verëenigen kon: 'er moesten dierhalve nieuwe middelen, nieuwe werkraderen, worden tigtgedacht, ten einde de waarfchynlykheid der gebeurtenissen te bewaren, alles behooryk voor te stellen, te knoopen en te ontknopen, en zo min mogelyk het gezond oordeel te beledigen: hierin nu lag de grootte zwarigheid, dewyl zulks den grondslag zelven van het stuk betrof. Ik verbeeld my, niet ongelukkig in de aanwending dier middelen te zyn geweest.

Eerstelyk, kon ik niet, gelyk de oude dichter en zyne naafvolgers hadden gedaan, den koning uit de starren doen lezen dat zyn zoon hem naar het leven zoude dingen, en zulks tot reden van zyn barbaarsch gedrag omtrent dien zoon verönderstellen; want een vorst, die starrenkyker is, zoude eene misfelyke vertooning maken op het tooneel: dus moesten 'er andere schynbare redenen worden aangevoerd. Ten tweede, de slaapdrank, dien Sigismundus tot tweemaal toe word ingegeven, en welken ik niet kon achterwegen laten, moest verönderfeld worden als een méér gebezigd middel om zyne woeste driften in sluimering en tot bedaren te brengen. Ten derde, de koning moest een gesprek hebben met zyn' zoon, in hetwelk hy zich als vorst bekend maakte, en den prins van ketenen ontfloeg, vóór dat hy hem, in den slaap, tot den luister der grootheid deed overbrengen, om dus vervolgens den jongeling, voor eenige oogenblikken, te kunnen overtuigen dat hy zich niet in eenen droom bevond. Ten vierde, de famenzweering, welke strekt om Sigismundus naderhand wezenlyk uit zyne gevangenis te verlossen, moest niet door een' uitheemsch' vorst, (een' groot-hertog van Muskoviën,) maar door een' inlandsch' prins, worden aangevoerd en dienstbaar gemaakt aan zyn eigen belang. Eindelyk, naardien 'er toch, om den gewoonen fleur te volgen, eene vrouwelyke personaadje en eene minnary in het stuk moesten plaats hebben, diende deze minnehandel niet plotfelings te ontstaan en door den echt be kroond te worden, als volstrekt slydig met de natuur en de waarfchynlykheid, maar moest 'er verönderfeld worden dat de gelieven elkander reeds sedert lang hadden gekend en bemind; ook diende ik te zorgen, myne vrouwelyke personaadje noodzakelyk voor de handeling te maken en haar daaraan onmiddelyk te verbinden.

Zie daar nu de voornaamste veröischten, aan welken de oude bewerkers niet hebben gedacht; en zelfs heeft de laatste overzetter van den SIGISMUNDUS, (N. W. op den Hooff,) het stuk noch een paar hoofdgebreken toegevoegd, nampelyk, door de
voor-

voorstelling van het onderwerp eerst in het tweede, in plaats van in het eerste, bedryf te laten doen, en door 'er een dubbel minnarytje in te brengen, alsöf reeds één niet genoeg ware om den tol aan de mode te betalen! Welk denkbeeld toch hebben zodanige tooneeldichters van de schoone eenvoudigheid van daad der Grieksche treurspeldichteren, en van de verstandige lesfen van Aristoteles, Horatius en Boileau gehad? Of liever, welk denkbeeld hebben zy zich gevormd gehad van de natuur, die altoos ten spiegel moet strekken der naarbootfende kunst? En waar is hier eene schaduwe van kennis van het menschlyk hart? Ik vraag niet eens, waar is de welvoeglykheid, wanneer men een' vorst zyne hovelingen ten vengster doet uitsmyten? en dat wel in de zee, offchoon het stuk in Polen speelt, hetwelk noch al etlyke mylen van alle zeën is afgelegen! Geen versooning voor alzulke verregaande ongerymdheden, die niet afhangen van tyd en plaats! Ook was in den jare 1765, toen Op den Hooff zyn stuk heeft uitgegeven, onze taal reeds verrykt met de schoonste voortbrengselen van het Fransch en Nederduitsch tooneel, en Huydecoper, De Marre, Pater, De Lannoy, Styl en Van Merken hadden reeds hunne kunstgewrochten te voorschyn gebragt.

Zo alle gezegde hoofdgebreken uiterst moeilyk zyn geweest te vermyden, of, voor 't minst, te verduisteren, het bezwaarlykst van alles is wel geweest het karakter van Sigismundus te behandelen, te redden en voor aanstootlykheden vry te waren: kieschheid in de affchildering was hier de groote zaak, en 'er was niet anders op dan zyne woedende vlagen telkens te doen afwifelen door oogenblikken van kalmte des gemoeds, door gevoelens van menschlievendheid, van billykheid, ja van grootmoedigheid, en zyne trotschheid te schaduwen door eene tint van het zagst gevoel; ook brengt, zo ik vermeen, zyn gestadige overgang van neerslagtigheid tot woede, en van razerny tot bezadigheid, eene vry gelukkige speling van hartstogten te weeg, welken toch de ziel zyn van het treurspeldicht. Het stuk is, inderdaad, zeer

theatraal uit den aart, door de gedurige ebbe en vloed dier hartstogten, en ik vertrouw dat ik van den held geen dolleman heb gemaakt, die alles wil afbreken, of verbranden; maar ik heb, in tegendeel, de heerschappy der reden over de driften tot myne zedelyke bedoeling gesteld, hetwelk bevestigd word door dit vaers, op het einde van 't stuk:

Zie daar de zegepraal der reden op de driften!

Noch iets wegens de voorstelling des tooneels. Offchoon hetzelfde tweemaal word verwisfeld, is daarom de regel der éénheid van plaats niet overtreden, de woesteny, waar zich de gevangenis van Sigismundus bevind, onmiddelyk aan des konings lustslot palende, gelyk in het stuk zelven word aangeduid. Men vergunne my hierómtrent de navolgende vaerzen uit den eersten zang van myne TOONEELDICHTRUNST te berde te brengen:

Door de éénheid van de plaats versta men geen vertooning
 Van ééne straat, één zaat, één bosch, één landmans woning,
 Maar de éénheid van het oord, waar 't stuk word afgespeeld:
 Dus zy zyn handeling niet mylen verr' verdeeld;
 Voer me, in de schouwburgszaal op myn gemak gezeten,
 Van Haarlem niet naar Delft, ondanks myn beter weten.

Ook heb ik de éénheid van tyd in het oog gehouden: het stuk begint in den vroegen morgen, en eindigt de volgende nacht; korter tydsbestek was 'er niet te veronderstellen, dewyl de menigvuldige gebeurtenissen zich te veel zouden hebben verdrongen. Wat de éénheid van daad betreft, zy is blykbaar, als niet anders behelzende dan het ontwerp om Sigismundus uit zyne gevangenis op den troon te voeren, waartoe het byverdichtfel medewerkt.

Heb

Heb ik dit treurspel zynen ouden naam, als te overbekend om dien te veranderen, laten behouden, ik heb de namen van alle de verdere personaadjen veranderd, wat méér Poolsch, en tevens welluidender voor de vaerzen gemaakt. Eindelyk, ik heb alles beproefd wat in myn vermogen was om de gebreken, in het onderwerp zélven gelegen, te verminderen, en de schoonheden te vermeerderen; misfchien heb ik, door onkunde, of onächtzaamheid, 'er nieuwe gebreken in gebragt: dezen alléén komen voor myne rekening. Zo veel is zeker, dat ik niets dan den grondslag van het oude stuk heb behouden, en dat al het overige myne eigen vinding is; den slotregel heb ik uit een myner vroeger uitgegeven dichtstukken overgenomen.

Indien dan dit treurspel ten tooneele worde gevoerd en aldaar eenig genoeg moege geven, laat zulks, in het vervolg, by aankomende dichters den lust opwekken om méér oude gelukkige onderwerpen, die of in de uitvoering gemist zyn geworden, of te flordig in styl en taal zyn om meer te kunnen worden vertoond, op nieuw te bewerken en door hunnen geest te verryken. 'Er zyn verscheiden oude tooneelftukken van deze soort, welken de moeite der hervorming wel waardig zouden zyn.

A 98806

